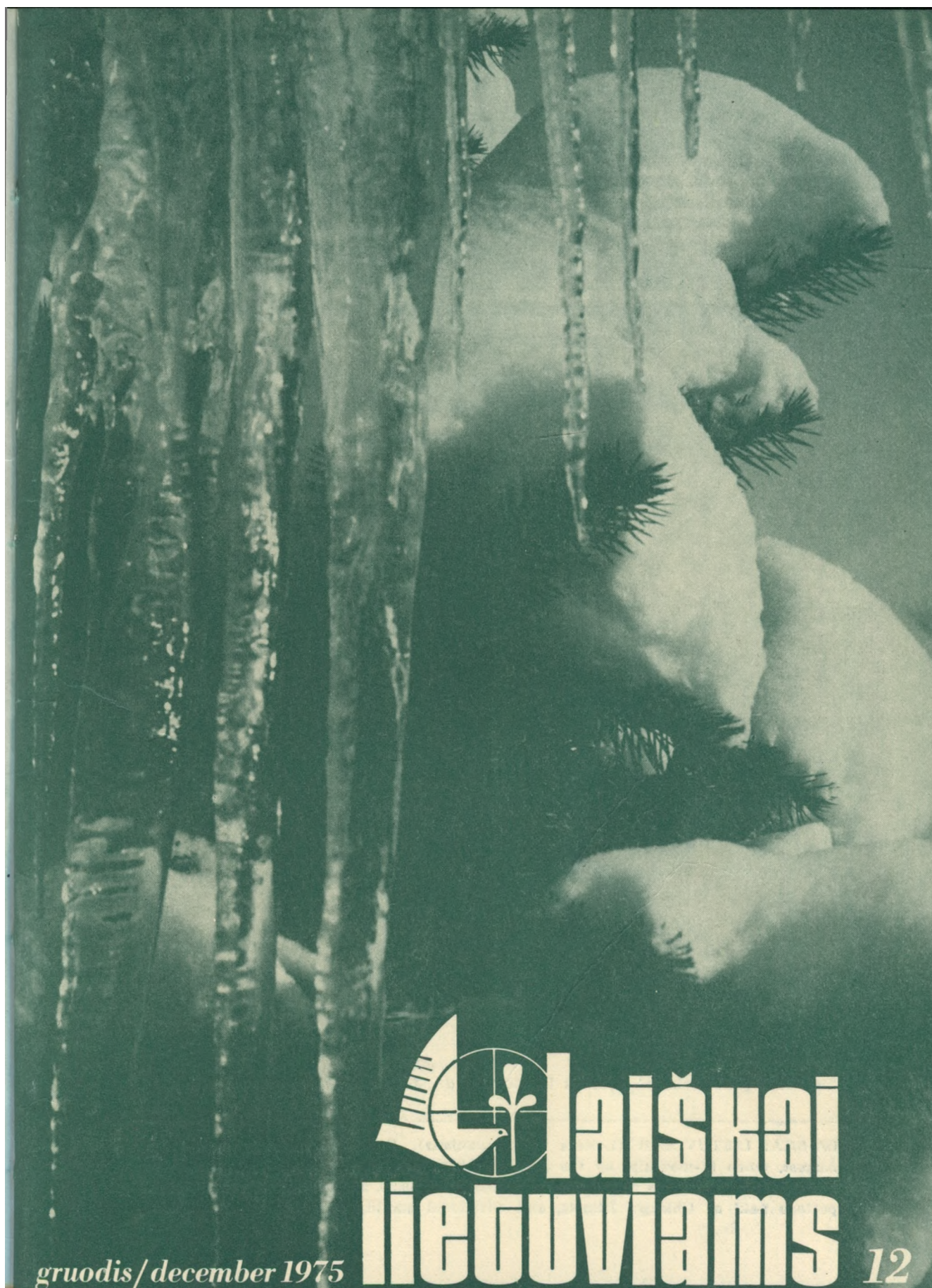

 **laiškai
lietuviams**

gruodis / december 1975

12

DIDELIO ŽMOGAUS MAŽAS DIEVAS	363	Nina Gailiūnienė
PAUL CLAUDEL	366	J. Venckus, S.J.
JIS TURĖJO KRIKŠČIONIŠKĄ ŠIRDĮ	368	Alfonsas Grauslys
TŪKSTANTĮ MYLIŲ DVIRAČIU — IV	371	Anicetas Tamošaitis, S.J.
NUOSTABŪS ATSITIKIMAI	375	Rokas Petkevičius
EILĖRAŠČIAI	380	N. Jankutė ir Z. Tenisonaitė
AR NĖRA RASTO NUOSAVOJE AKYJE?	381	D. Bindokienė
PĖDOS MIRTIES ZONOJE	383	E. L. P.
KALBA	385	Juozas Vaišnys, S.J.
TĖVYNĖJE	387	D. ir G. Vakariai
FILMAI	390	Juozas Prunskis
1975 M. TURINYS	394	

Šis "Laiškų Lietuviams" numeris iliustruotas dr. Juliaus Ramono nuotraukomis.

LAIŠKAI LIETUVIAMS (Letters to Lithuanians). Published monthly except July and August, when bi-monthly, by the Jesuit Fathers of Della Strada, Inc., 2345 West 56th Street, Chicago, Illinois 60636. Yearly subscription \$6.00, single copy 60 cents. Second class postage paid at Chicago, Illinois, and additional mailing office.

1975 / GRUODIS - DECEMBER / VOLUME XXVI, NO. 12

Didžiausia bažnytine švente yra laikomos Velykos, nes Kristaus prisikėlimas yra viso mūsų tikėjimo pagrindas. Tačiau žmogiškajai prigimčiai, gal būt, artimiausia šventė yra Kalėdos. Jeigu Velykas galėtume pavadinti didinga dieviška švente, tai Kalėdos mums yra tikra žmogiška šventė, nes čia minima toji paslaptis, kai net pats Dievas tapo žmogumi. Kai kas sako, kad dabar Kalėdos jau nustojo savo prasmės, nes jomis daugiausia pasinaudoja tik prekybininkai, siūlydami pirkti įvairias dovanas. Kai kurie kovoja ir prieš kalėdinių atvirukų siuntimą — pasikeitimą sveikinimais. Bet kažin ar visa tai turėtume smerkti? Juk Kalėdos primena didžiausią dovaną žmonijai — kad Dievas mums dovanojo pati save. Tad ar nėra ir mums visiems prasminga vieni kitiems duoti dovanas, vieni kitus prisiminti, susiartinti, kad labiau įsigalėtų toji tarpusavio meilė, kurią norėjo į žemę atnešti įsikūnijęs Dievas?

Tad visiems mūsų skaitytojams ir bičiuliams linkime tos tikros kalėdinės dvasios, kuri mus visus suartintų, kad galėtume, užmiršę praeities netobulumus, krikščioniškiau pradėti naujuosius metus!

DIDELIO ŽMOGAUS MAŽAS DIEVAS

NINA GAILIŪNIENĖ

Dabarties žmogus yra daugiau valdomas impulso, kaip sveiko proto. Svarbius įvykius, turinčius ilgalaikės įtakos, sutinka apatiškai. O kas nors pasakys ausį rėžiantį absurdą ir, žiūrėk, sukelia didelę reakciją.

Amerika giliai krikščioniška. Pati valstybė pastatyta "under God". Biblija buvo pirmasis vadovėlis viešosiose mokyklose. Todėl išmetimas maldos iš mokyklos buvo pats drastiškiausias įvykis Amerikos istorijoje. Atrodo, kad prieš tokį Vyriausiojo Teismo sprendimą turėjo visi piestu stoti. O praėjo tylomis. Net krikščioniškosios bažnyčios nesipriešino. Žymieji katalikų ir protestantų dvasiškai pasisakė prieš, kai reporteriai pakišo po nosimi mikrofoną ir paklausė nuomonės.

"Mes esame populiarnesni už Kristų" — žbletelėjo vienas iš Beatle muzikantų. Oi-joj-joj, koks pasipiktinimas nubangavo per kelis kontinentus! ... Na, ir buvo ko jaudintis, kad pasisiekimas apsvaigino jauną vyrą. (Napoleonų, mahometų, kristų ir kitų garsenybių institucijose netrūksta).

Arba vėl, filosofai tomų tomus prirašė ir teberašo apie Dievą. Vieni Jį teigia, kiti neigia. Niekam dėl to galvos neskauda. O pora galvočių paskelbė įmantrią nesąmonę "God is dead" ir sukėlė visus ant kojų — nuo profesoriaus iki šlaviko.

Kunigai pamokslus sakė. Laikraščiai rašė. Akademikai paskaitas skaitė. Studentai diskutavo. Kolegijos įvedė teologiškai filosofinį kursą. Vis įrodymui, kad Dievas nėra miręs. Dievo laidotuvių nebuvo. Atseit, pasisekė įtikinančiai įrodyti, kad Jis tebėra gyvas...

Vietos TV reporteris apklausinėjo kunigą, ministrą, rabiną ir praeivius gatvėje, kokia religijos įtaka yra šiandien žmogaus gyvenime, koks jo santykis su Dievu.

Atsakymai buvo lėkšti ir banalūs. Ne ką gudresnio pasakė ir dvasiškiai. Jie pabrėžė

vieną dalyką, kad Bažnyčios įtaka gyvenime sumažėjo, ir religija pasikeitė savo forma.

Iš to viso reportažo tik vienas sakinytis įstrigo atmintin. "Religija turi išmokyti žmogų, kaip būti laisvu". Nors buvo pasakyta rabino, bet priminė Kristaus žodžius: "Jūs pažinsite tiesą, ir tiesa padarys jus laisvus" (Jn 8, 32).—

Žydai buvo buvę Babilonijos ir Egipto vergijoje, bet į Kristaus pareiškimą atsiliepė su nuostaba. "Mes Abraomo ainiai ir niekad nesame buvę vergai". Atseit, ir vergijoje žmogus pasilieka laisvas savo dvasia. Tačiau Dievo akyse yra ir kitokia vergija. "Kiekvienas, kuris nusideda, yra nuodėmės vergas" (Jn 8, 35).

To nesuprato Kristaus laikų žydai. Dar mažiau nori tai suprasti šių dienų žmogus. Priešingai, daugybė nuodėmių yra daroma, norint pabrėžti žmogaus asmeninę laisvę.

Šiandieninė visuomenė seksualizmu praneša Sodomą ir Gomorą. Kinus užplūdo pornografiniai filmai. Pornografinės literatūros išeina šimtais tūkstančių egzempliorių ir vis dar nepasotina rinkos. Dygsta kaip piktžolės "masažo salionai" vyrams, kur jaunos merginos masažuoja visą kūną...

Seni susimeta gyventi finansiniais sumetimais. Jauni — meilės vardan. Homoseksualistai kuria savas šeimas (vyrai su vyrais ir moterys su moterimis) ir reikalauja įstatymais jas pripažinti. Drąsieji net mėgina gauti bažnytinį "santuokos" palaiminimą.

Su tuo pačiu asmeninės laisvės plakatu vienos moterys žygiuoja į abortų klinikas, kitos veržiasi prie altorių užimti kunigų, ministrų ir rabinų vietas.

"Aš esu laisvas ir darau ką noriu. Kas man gali uždrausti?!" Tai vienintelis dėsnius, kurį žmogus pripažįsta, pagal jį gyvena ir juo viską pateisina. Tos laisvės vis

daugiau ir daugiau sau reikalaujamas ir ją demonstruojamas, žmogus priėjo prie to, kad atsidūrė pirmoje vietoje, centre. Dievas — antroje vietoje... Per stipriai pasakyta? Nemanau. Gyvenime nuodėmės sąvoka daugiau neegzistuoja. Negalima žudyti, plėšti, vogti, padegti ar kitaip sunaikinti nuosavybę, nes yra nusikaltimas prieš valstybės įstatymus. Bet seniai negirdėti, kad minėtų ir daugelio kitų veiksmų žmogus negali daryti, nes yra nuodėmė.

Mažai pagarbos Dievui liko ir bažnyčioje. Buvo laikomos mišios kolegijos studentams. Salė ėjo bažnyčios pareigas, o mažytis stalas — altoriaus. Vienoje jo pusėje sėdėjo jauna vienuolė. Grakščiai koją užmetusi ant kojos, dėvėjo sijonuką gerų keturių colių virš kelių. Joks ženklas, apranga ar laikysena nė iš tolo neišdavė, kad ta graži mergina buvo vienuolė. Kitoje "altoriaus" pusėje dvi studentės visu ilgiu kniūbsčios tysojo ant grindų, pasirėmusios ant alkūnių, tarsi būtų paplūdimyje. Apie 60 studentų sėdėjo ant grindų. Kelios su gitaromis.

Atėjo ir praėjo evangelija... konsekracija. .. Viešpaties malda sukalbėta. Niekas nei stojo, nei klaupė. Nė viena nepajudėjo iš mišių pradžioje užimtos savo pozicijos.

Pagaliau atėjo laikas palinkėti taikos. Kad sukilo studentės ant kojų! O koks judėjimas, koks bruzdėjimas! Praėjo daug laiko, kol mergaitės išsibučiavo, išsiglebsčiaavo, lyg būtų metų metus nesimačiusios. Priėmusios komuniją, studentės vėl grįžo į pirmąsias pozicijas. Kas sėdėjo — atsisėdo; kas gulėjo — atsigulė. Taip — atsigulė ir gulėjo...

Jeigu kas būtų pasakęs, kad tose mišiose taikos palinkėjimas buvo esminė dalis, studentų reakcija būtų buvusi pikta. O tačiau visa nuotaika ir dalyvaujančių elgesys tą faktą ypatingai išryškino.

Amerikietis kunigas panašius įspūdžius aprašė *U.S. Catholic* žurnale. Jis laikė mišias gimnazijos mankštos salėje 400 mokinių, kurie taip pat įvairiose pozicijose sėdėjo ant grindų ir sukilo tik "taikos pasisveikinimui" ir komunijai pasiimti. Konsekruotos komunijos keturiose mažytėse pintinė-

se buvo padėtos salėje strateginėse vietose. Atėjus komunijos laikui, kiekvienas nuėjo prie artimiausios ragažėlės ir pasiėmė komuniją, lyg būtų paprasčiausias sausainėlis. Kunigą pritrenkė stoka bent mažiausios pagarbos, tiek komuniją priimant, tiek ją priėmus.

Kodėl šiandien Kristui rodoma mažiau pagarbos, kaip žmogui? Paklausk jaunimą ir gausi atsakymą, tiesa, labai naivų ir paviršutinišką. Girdi, Kristus, gyvendamas žemėje, nereikalavo sau garbės. Gyveno ne imperatoriaus rūmuose, o molinėje staliaus trobelėje. Dėvėjo ne šilko tuniką, auksu puoštą, o savo motinos rankų darbo drabužį. Mokinį pasikvietė ne iš turtingų ir mokytojų, o bemokslus ir beturčius. Gyveno tarp paprastų žmonių. Mirė tarpe nusikaltėlių. Atseit, kam Jam pagarba dabar?

Prileiskime, kad pagerbdamas juodą darbą, Amerikos prezidentas vieną dieną kasa anglis, o Anglijos karalienė sodina daržus. Negi angliakasiai ir kaimo merginos pamirštų tą dieną, kas jų bendradarbiai yra? Kokiose aplinkybėse jie bebūtų, vis tiek pasiliktų prezidentas ir karalienė. Kaip tokie, jie būtų atitinkamai kiekvieno respektuojami. Argi neturėtų daugiau būti respektuojamas Kristus, kuris apie save pasakė: "Man yra duota visa valdžia danguje ir žemėje"?! Nenuostabu, kad garsioji mistikė šv. Teresė melddamosi kreipdavosi į Kristų su pagarba, derančia tik monarchui — Jūsų Didenybe.

Tuo tarpu šiandien yra aiški tendencija Kristų laikyti tik buddy-buddy. Buvusius bažnytinius himnus išstūmė populiarios pop songs, visur dainuojamos per jaunimo mėgstamas Folks Mass. Tose "giesmėse" apie Dievą nė užuominos. Jose apdainuojamas žmogus su savo vienatve, skausmu, ilgesiu, meile ir džiaugsmu.

How many roads must a man walk down
before you call him a man?

How many seas must a white dove sail
before she sleeps in the sand?

The answer, my friend,

is blowing in the wind

The answer is blowing in the wind.

Viena pažįstama amerikietė rašo laiške, kad ji gavėnios metuėjusi į Rytų apeigų mišias, nes šita "giesmė" pavertusi jos parapijoje mišias į "joke Mass"... Melodija ir žodžiais ta "giesmė" dar viena iš gražiausių. Žmogus pasijunti esąs prie jūros...

Nenuostabu, kad jaunimas nenoromis eina į bažnyčią. Esą, geriau galima melstis gamtoje ar savo paties kambaryje. O atėję į bažnyčią, irgi ieško ne tiek Dievo, kiek įsijautimo "į brolišką bendruomenę".

Nuo mažų dienų vaikai stengiasi patvarkyti tėvus pagal savo norus. Kartais pasiseka. Tėvas atsižada savo teisių ir pasidaro vaikų "draugu". Vaikų psichologija teigia ir gyvenimas patvirtina, kad vaikai, praradę tėvą ir išsigiję jo vietoje "draugą", pasidaro nelaimingi. Jiems reikalingas autoritetas, atrama, tvirta ranka, pastovi valdžia. To netekę tėvo asmenyje, vaikai pradeda ieškoti kur nors kitur. Dažniausiai labai nesėkmingai.

Panašiai yra atsitikę su jaunais krikščionimis. Nukėlę Kristų nuo Jam priklausančio piedestalo ir pavertę į savo "buddy", neteko autoriteto ir herojaus. Neteko Dievo, nes Dievas negali būti iš lygiųjų tarpo. Jis turi būti didesnis už žmogų. Tai įgimtai dvasinei reikmei patenkinti jauni krikščionys pradėjo ieškoti Dievo už krikščionybės ribų. Į madą įėjo Rytų religijos.

Teko sutikti hindu religijos vienuolius. Jauni, liesi, pablykšusiais veidais. Galvos nuskustos. Balti rūbai primena savo stiliumi indžiu sari. Platina literatūrą ir siūlo praeiviams "taikos maisto". Jeigu, paėmęs saulėgražos sėklą, turi noro klausyti, vienuolis kantriai ir entuziastiškai aiškina apie hindu dievą Krishna.

Taip ir norisi pasakyti: "What's wrong with Jesus Christ? At least, He is an historical person, while Krishna is only a mythological being". Bet jaunuolio veide tiek daug dvasiškumo, kurio negalima negerbti. Tokį sudvasintą veidą turėdavo katalikų vienuoliai ir vienuolės. Jis įgyjamas savęs išsižadėjimu, pasninku, malda ir meditacija.

Katalikų vienuolynai tuštėja. Yra ordinų, iš kurių pasitraukė ketvirtadalis ar net ir

trečdalis vienuolių. Likusieji regulas švelnina. Griežti pasninkai, ilgos maldos, meditacija, privaloma tylą nyksta. Vienuoliai ir vienuolės jau ne tik apranga ir laikysena, bet ir gyvenimo būdu stengiasi nesiskirti nuo gyvenančių šiaurės vienuolynų sienų.

O tie jauni "hindu vienuoliai" pasirinko griežtą asketinį gyvenimą. Gaila jų jaunystės, paukotos mitologiniam dievui Krishna.

Ar ne gyvenimo ironija? Šiandieninis žmogus reikalauja "numitologinti" šv. Raštą. Mat, jo kritiškas protas kai kurių paslapčių negali priimti už tiesą. Bet be jokios kritikos tiki mitologines religijos dievybes...

Neranda penkių minučių laiko ryto ir vakaro asmeninei maldai. Bet labai ištikimai daug laiko skiria transcendentinei, joginei ar kitokiai meditacijai. (Reikalaujamas transcendentinės meditacijos minimumas 20 minučių rytą ir vakare, kad žmogus pajustų jos įtaką).

Tik ranka numoja, kai krikščioniškosios religijos pataria pasninkauti bent gavėnios metu. Esą sunku, o naudos jokios. Be išsukinėjimų įstengia susilaikyti nuo mėsos, svaigiųjų gėrimų, tabako, kavos, arbatos, stiprių prieskonių, kai to reikalauja Rytų religijos...

Piestu stoja prieš krikščioniškųjų religijų reikalavimą gerbti žmogaus gyvybę — nedaryti abortų. Girdi, tai asmeninės laisvės pažeidimas. O paklusniai pasiduoda Rytų religijų reikalavimui gerbti gyvulių gyvybę — jų nežudyti maistui. Kad reikia būti vegetarais, nelaiko asmeninės laisvės pažeidimu. ..

Šiandieninis žmogus su desperatišku užsidegimu ieško "peace of mind" — vidinės ramybės. Kristaus asmenyje krikščionybė turi tos ramybės šaltinį. "Ramybę jums palieku. Savo ramybę aš jums duodu" (Jn 14, 27). Bet žmogus, nusigręžęs nuo to šaltinio, pats kasa duobutes ir ieško tą dvasią gavinančio vandens. Be sėkmės!

Vieni sėdi valandas, įbedę akis į savo nuogo pilvo "guziką" a la Budha... Kiti, sekdami Indijos jogus, surangę kojas į lotoso poziciją, spokso į kojų pirštus... Treti mėgina atsipalaiduoti nuo aplinkumos, vis

PAUL CLAUDEL (1868-1955)

J. VENCKUS, S.J.

Paul Claudel yra vienas didžiausių XX amžiaus rašytojų. Be to, jis buvo žymus diplomatas. Jo diplomatinė tarnyba buvo ilga — svetur praleido daugiau kaip 40 metų. Turėdamas aukštas pareigas, jis savaime buvo priverstas būti ir tam tikroje moralinėje aukštumoje. To negalima pasakyti apie kitus jo amžiaus poetus, kuriems dažnai tinka Maironio žodžiai: "Jaunos dienos neprotingos, paklydimais gan turtingos". Gal prie jo gyvenimo rimtumo prisidėjo ir tai, kad gyveno įvairiuose užsienio kraštuose. Savame krašte gyvendami, kartais ir dideli žmonės sumenkėja.

Claudel pradėjo savo diplomatinę tarnybą 1893 m. — buvo paskirtas konsulu į Niujorką. Ateinančiais metais buvo paskirtas konsulu į Bostoną. Taip jis keliavo iš vieno miesto į kitą, iš vienos šalies sostinės į kitą. Kinijoje išbuvo 14 metų. Ten jis parašė savo garsų veikalą "Connaissance de l'Est" (1900 m.). Dar jis yra buvęs konsulu Prahose, Hamburge, Romoje, Kopenhagoje, Brazilijoje. 1922 m. jau tampa Prancūzijos pasiuntiniu Japonijoje, po to Vašingtone ir Briuselyje, kur išbuvo iki 1935 m. Taip ilgai išbuvęs diplomatinėje tarnyboje, pagaliau iš jos pasitraukia, kad galėtų daugiau atsidėti literatūrai.

JAUNYSTĖ

Paul Claudel gimė 1868 m. Prancūzijos šiaurės rytuose. Ta sritis vadinama Cham-

---

kartodami tą patį liūliuojančių garsų žodį, gautą (už 120 dolerių!) iš transcendentinės meditacijos guru...

Pastangos didelės. Vaisių jokių. Kodėl taip yra? Atsakymas aiškus. Tik jis randamas ne "blownig in the wind", bet Šv. Rašte. Kad žmogus pajudintų kalną, užtenka jam tik garstyčios grūdo didumo tikėjimo dideliu Dievu. Bet šiandieninis žmogus, pasirinkęs mažą Dievą, turi nuversti kalną, kad pajudintų garstyčios grūdą...

pagne, tai vynuogių kraštas, kur gaminami geriausi vynai ir šampanas. Tėvas buvo paprastas valdininkas. Poviliukas ramiai augo tarp vynuogynų, kalnų ir slėnių. Jis mėgdavęs laiptoti po medžius ir džiaugtis tolimais kalnų ir slėnių vaizdais. Būdamas 13 m. amžiaus, pergyveno labai liūdną įvykį, kurio neužmiršo per visą gyvenimą. Jo senelis sirgo vėžiu ir be galo daug kentėjo. Vaikas vis galvojo, kaip būtų galima jam padėti. Tėvai buvo katalikai, bet beveik neapraktikavo, tik per Kalėdas ir Velykas nueidavo į bažnyčią.

1881 m. tėvai persikėlė gyventi į Paryžių. Sūnų siuntė mokytis į garsią jėzuitų kolegiją Louis-le-Grand. Berniukas nepaprastai gerai mokėsi. Baigė kolegiją su pirmos rūšies pažymėjimu. Baigimo iškilmėse pasakė kalbą, kuri visus sužavėjo. Net tas garsusis Renanas susižavėjęs priėjo ir jaunuolį pabučiavo į kaktą. Baigęs kolegiją, studijavo teisę. Pabaigęs universitetą, įstojo į politinių mokslų specialią mokyklą, kuri ruošė diplomatus Užsienio reikalų ministerijos tarnybai.

KULTŪRINĖ IR RELIGINĖ APLINKA

XIX šimtmetis — tai pozityvizmo periodas. Šiuo metu gyveno pozityvizmo tėvas Auguste Comte (1798-1875). Jo žymiausias veikalas "Cours de philosophie positive" buvo visų skaitomas. Jis aiškina, kad žmonių kultūrinis vystymasis eina trimis laipsniais. Pirmasis laipsnis — tai teologiškos jėgos su dievišku apreiškimu ir sakramentais. Ant-rasis laipsnis — grynai gamtos jėgos, surastos bandymais ir tyrinėjimais. Trečiasis laipsnis — sociologinės jėgos, pačių žmonių socialinė santvarka. 1852 m. jis parašė Pozityvizmo katekizmą. Kitas tų laikų filosofas buvo Hipolitas Taine (1828-1893). Tai buvo nepaprastai talentingas žmogus. Jis mokė, kad žmogus yra paveldėjimo ir aplinkos vaikas. Paveldėjimas ir aplinka viską nulemia — ir žmogaus didybę, ir niekšybę. Istorija žmogui yra lyg kokia religija.

jis turi iš istorijos, iš praeities mokytis gyventi.

Prancūzų visuomenė tada buvo daugiausia palinkusi į pozityvizmą, kurį Claudel vadino kvailu. Tai buvo tam tikras materialinės minties kalėjimas, kuris visus laikė kalinais. Tų filosofų mokslas buvo nekrikščioniškas, nors jame buvo ir gražių dalykų, kurie žmones patraukdavo.

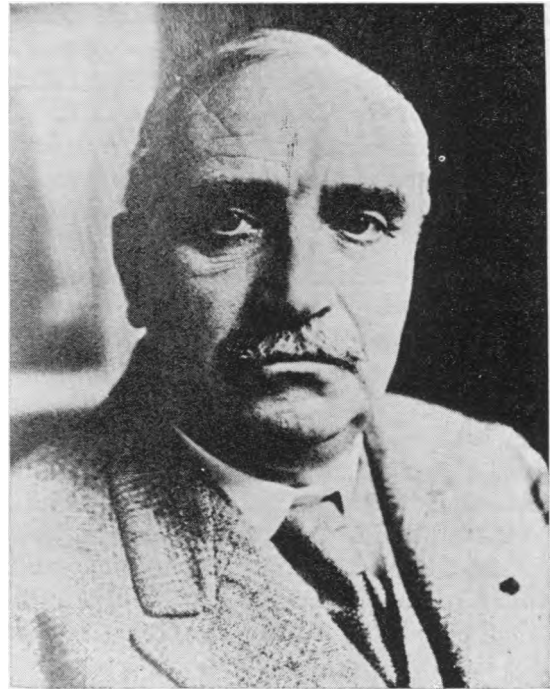
Kitas žymus tų laikų filosofas ir istorikas buvo Ernest Renan. Jis ruošėsi būti kunigu, bet paskui tapo didelis krikščionybės priešininkas, kuris įvedė Šv. Rašto "numitinimą". Aišku, Šv. Rašte yra daug mitų ir simbolių, bet reikia mokėti juos moksliskai išaiškinti ir nesakyti, kad visas Šv. Raštas yra tik mitų rinkinys. Daugiausia jis pakenkė krikščionybei savo veikalu "Kristaus gyvenimas". Vietoj religijos jo vienintelis tikėjimo objektas buvo mokslas. Jis sakė, kad tik mokslas išspręs visas žmogaus problemas ir išstums iš jo gyvenimo religiją.

Tačiau tuo metu netrūko ir puikių katalikų rašytojų. Pirmiausia reikia paminėti Paul Bourget (1852-1935). Jis buvo gydytojas. Pradžioje netikėjo, bet paskui atsivertė ir parašė daug krikščionybės idėjomis persunktų veikalų. Didžiausias jo veikalas — "Le Disciple" (Mokinys), parašytas 1889 m. Tas mokinys tiek blogų dalykų išmoko iš savo profesoriaus, kad sugriovė visą savo gyvenimą ir pagaliau nusižudė. Paul Bourget visuomet sakė, kad jaunimas dėl to nutolsta nuo religijos, kad vyresnieji duoda blogą pavyzdį.

Kitas Paul Claudel bendraamžis buvo žinomas prancūzų rašytojas Fr. Mauriac (1885-1970). Jis labai peikia katalikų atšalimą nuo tikėjimo, kas yra didelė skriauda Katalikų Bažnyčiai. Mauriac už savo veikalus buvo atitinkamai pagerbtas: 1935 m. buvo priimtas į Prancūzų Akademiją, o 1952 m. gavo Nobelio premiją.

PAUL CLAUDEL—PAMALDUS KATALIKAS

Kai Paul Claudel buvo 12 m. berniukas, tėvai jį privedė Pirmosios Komunijos, bet po to religijos visai neapraktikavo, net buvo nuo jos labai nutolęs. Savo atsivertimą jis laiko

Paul Claudel

stebuklingu. 1886 m. Kalėdų naktį jis ėjo Paryžiaus gatve pro garsiąją Notre Dame katedrą. Išgirdęs ten kalėdinę muziką, įėjo pasiklausyti. Įėjo ir pasirėmė prie sienos. Ir staiga įvyksta kažkoks netikėtas pasikeitimas. Jis pats sako: "Vienu akimirksniu mano širdis buvo paliesta ir įtikėjau". Tuoj jis susirado Šv. Raštą ir pradėjo skaityti. Įsigijo ir Kristaus sekimo knygutę. Paskui šias knygas jis visą savo gyvenimą skaitė. Galutinė tikėjimo pergalė įvyko toje pat katedroje 1890 m. Čia jis priėmė antrą kartą savo gyvenime Šv. Komuniją. Nuo to laiko pasidarė labai ramus ir visų buvo vadinas "pamaldžiu kataliku".

PAUL CLAUDEL — POETAS IR DRAMATURGAS

Tapęs praktikuojančiu kataliku, jis tapo ir žymiu katalikų rašytoju. Jis norėjo, kad visi žmonės būtų uolūs ir geri katalikai. Tam tikslui jis panaudojo visus savo raštus. Jis skleidė Evangeliją tarp žmonių. Būdamas toks puikus rašytojas, jis, be abejo, turėjo didelės įtakos ne tik katalikams, bet visiems

žmonėms. Dirbdamas diplomatinėje tarnyboje ir važinėdamas po įvairius pasaulio kraštus, labai gerai suprato žmonijos reikalus ir visas dvasines problemas. Visa tai autoriui davė daug medžiagos ir įkvėpimo. Savo raštuose jis nagrinėja žmogaus santykius su Dievu. Be Dievo žmogui nėra gyvenimo. Kai žmogus nusigręžia nuo Dievo, jo gyvenimas nustoja prasmės, jis patenka į aistrų pinkles.

1906 m. jis vedė Reine Saint-Marie Perin, su kuria susilaukė penkių vaikų. Prieš vedybas jis buvo išmylejęs kitą gražią moterį, bet patyrė, kad ji jau buvo ištekėjusi. Čia jis atsidūrė tarp dviejų meilių: Dievo ir moters. Jis suprato, kad šių dviejų meilių negali suderinti, tad po ilgos kovos apsisprendė nutraukti draugystę su ta moteria. Šaltas protas nugalejo karštą širdį. Panaši kova tarp dviejų meilių dažnai pasikartoja ir jo raštuose.

Didelės įtakos jam turėjo poetas Arthur Rimbaud (1854-1891), kiuris savo privačiu gyvenimu buvo tikras valkata, bet vėliau, sesers įkalbėtas, tapo uoliu kataliku. Jis buvo genialus poetas. Paul Claudel jį laikė vargšu žmogeliu, bet dideliu poetu. Jis parašė "Une Saison en Enfer" (Vienas sezonas pragare). Tai buvo jo paties autobiografija. Savo poezijoje jis atsisakė senojo rimo ir įvedė naują. Čia ir Claudel juo pasekė, ir jo eilės yra panašios į psalmes savo kadicija ir savotišku rimu.

Claudel labai daug rašė, čia neminėsi- me visų jo raštų, tik priminsime, kad jo stilius yra labai gražus, kalba sklandi. Jo raštus patartina skaityti originalia prancūzų kalba.

Jau minėjome, kad Paul Claudel buvo labai pamaldus, ypač jis garbino Mariją, kuri jam buvo šventumo ir grožio idealas. Jis sakydavo, kad kiekviena moteris turi blogio pradų, bet ji gali taip pat būti didžiausio pasiaukojimo ir šventumo šaltinis. Kiekviena moteris gali būti toji Dantės Beatricė, vedanti žmogų į dangų. Jis buvo kūdikiškai paklusnus Bažnyčiai, ją visuomet vadino motina. Kaip Jacques Maritain, taip ir jis Bažnyčioje mokėjo skirti dieviškąją

dalį nuo žmogiškosios. Bažnyčia yra Kristaus įsteigta ne tik šventiesiems, bet ir nusidėjėliams, ji yra ne tik šventųjų, bet ir nusidėjėlių motina.

Paul Claudel daug pasidarbavo Bažnyčiai ir valstybei, todėl, jam mirus, dėkingumą bei pagarbą pareiškė ir Bažnyčia, ir valstybė. Ir prieš mirtį jau jis susilaukė pagarbos, kai 1946 m. buvo priimtas į Prancūzų Akademiją. Mirė 1955 m. Ir po mirties jis apaštalauja savo veikalais, nes jo dramų personažai daugiausia yra pavyzdingi katalikybės gynėjai ir skleidėjai.

JIS TURĖJO KRIKŠČIONIŠKĄ ŠIRDĮ

(Albert Schweizer'io gimimo šimtmečiui paminėti)

ALFONSAS GRAUSLYS

A. Schweizer gimė 1875 m. sausio 14 d. Vokietijos Elzass'o Kayserberg mieste liuteronų dvasininko šeimoje. Mirė 1965 m. rugsėjo 4 d. Afrikos Lambarene vietovėje, dabartinio Gabon'o valstybėje, kur didžiąją savo gyvenimo dalį praleido, dirbdamas savo įkurtoje ligoninėje raupsuotųjų ir kitų tropinių ligų paliestųjų juodukų tarpe. Ten jis ir palaidotas.

Schweizer, kaip sakoma, buvo šakota asmenybė: jis buvo filosofas, aukštųjų mokyklų profesorius, muzikas, teologas, pamokslininkas, pacifistas, misijonierius- gydytojas, didelio masto labdarys. Visoms tomis pareigoms jis buvo tinkamai pasiruošęs, įsigydamas tris doktoratus. 1952 m. gautos Nobelio premijos dėka pasidarė žinomas visam pasauliui.

Prisimindami jo gimimo šimtmetį, šiame straipsnyje norime iškelti gražiąsias jo vadinio pasaulio savybes.

Jau tik suminėjimas pasiruošimo įvairiose gyvenimo srityse rodo labai *didelį jo darbštumą*. Dar savo ankstyvoje jaunystėje, anot biografo Rudolfo Grabs, jis jaudinosi, kaip žmonės nereikšmingais susitikimais bei pokalbiais, vietoje rimtų dalykų ir problemų svarstymo, tuščiai leidžia laiką. Jau tada jo darbštumas pasireiškė aistringų rimtų

knygų skaitymu. Kartais jis nepajėgdavo ištisas naktis nuo tokių knygų atsitraukti. Vėlesnį jo darbštumą įrodo ir tai, kad šalia jau turimų doktoratų ir profesoriavimo jis griebiasi medicinos studijų, būdamas jau vyresnio amžiaus. O kiek laiko reikėjo parašyti eilei rimtų didelių knygų, kiek reikėjo darbštumo ir laiko iki jis iškilo iki tokio aukšto laipsnio vargonų muzikos virtuozo! O jei dar prisiminsime jo darbus ligoninėje, kai keturiasdešimt su viršum metų šį darbą dirbdamas, jis kasdien turėdavo aprūpinti po kelias dešimtis ar net šimtus pacientų, tai galėsime nujausti jo tikrai nepaprastą darbštumą. O kur to darbštumo ir pasiaukojimo pagrindai ir šaknys? Ar tasai idealizmas nebuvo jo krikščioniško, religinio įsitikinimo vaisius?

Schweizer'io krikščionybė jos tiesų pripažinimo atžvilgiu nebuvo ortokoksinė, nebuvo be priekaištų, todėl ir jo oficiali liuteronų Bažnyčia juo nepasitikėjo. Jėzus Kristus jam nebuvo tas, kas jis yra mums, katalikams ar ortodoksams evangelikams. Todėl Paryžiaus (evangelikų) Misijų draugija nenorėjo, kad jis tarnautų Afrikos misijose. O vis dėlto Schweizer Jėzų Kristų mylėjo, su jo evangelija savo gyvenime skaitėsi, tos evangelijos įkvėptas dirbo Afrikoje savo didįjį darbą ir turėjo *krikščionišką* širdį. Nors, anot minėto jo biografo Grabs'o tvirtinimo, buvo trys jo dvasinio buvimo ir stiprybės šaltiniai (Goethe, Bach ir istorinis Jėzus) tačiau, čia rašančiojo įsitikinimu, Jėzus Kristus kaip žmogus ir jo meilė Kristui apsprendė jo pasiaukojantį idealizmą. Tai įrodo jo parašytieji didieji veikalai ir Strassburgo Šv. Mikalojaus evangelikų bažnyčioje sakyti pamokslai.

Anot kito biografo, Schweizer visą gyvenimą praleido, studijuodamas Jėzų, žvelgdamas į jį sinoptinių evangelijų šviesoje. Savo didžiausiame veikale "Von Reimarus zu Wrede: Eine Geschichte des Leben Jesu — Forschung" (1906) jis pateikia ir vertina visą XIX šimtmečio mokslininkų darbą, nagrinėjusį Jėzaus gyvenimą bei su juo susijusias problemas. O tasai šimtmetis į Kristų žiūrėjo iš liberalinio, krikščionybei ne-

priimtino taško. Jau ir prieš tai jis buvo nagrinėjęs kitose knygose Viešpaties vakarienės, kančios ir mesianiškumo problemas.

Jam ne mažiau rūpėjo ir šv. Pauliaus, didžiojo Kristaus skelbėjo bei pirmojo teologo ir mistiko, doktrina. 1911 ir 1930 m. jis parašė du nemažus veikalus: "Geschichte der Paulinischen Forschung" ir "Mystik des Apostels Paulus".

Kad ir kritiškai žiūrėdamas į krikščioniškąją doktriną, jis labai rimtai skaitosi su evangelijoje skelbiama dorove, ypač žavėdamasis Jėzaus Kalno pamokslu (žr. Mt 5-7 skyr.). Evangelijos palyginimas apie turtuolį ir Lozorį (žr. Lk 16, 19-31), kaip jis pats pasisako knygoje "Zwischen Wasser und Urwald", paragino jį į tą altruistinį darbą Afrikoje. Jam atrodė, kad šis turtuolis — tai esame mes, Vakarų krikščioniškasis pasaulis, o prie turtuolių durų gulintis, badaujantis, žaizdų varginamas Lozorius — tai primityviųjų, nekultūringų tautų pasaulis, kuriam turime skubėti į pagalbą. Šio palyginimo paskatintas, jis ir nuskubėjo dirbti, paaukodamas tam darbui didžiąją savo gyvenimo dalį.

Schweizer'io meilę Jėzui įrodo jo pamokslai. Pamokslininkavimas jam buvo širdies dalykas. Pamokslai jam buvo vidinio išsiveržimo būtinumas. Jis džiaugėsi, galėdamas kas sekmadienis žmonėms nagrinėti pagrindinius žmogaus buvimo ir gyvenimo klausimus. Jį pažinusiųjų liudijimu, Jėzus jam buvo daug didesnis, negu moderniųjų galvojama: jis yra viršžemiška asmenybė. Anot jo, Jėzus ir šiandien kalba į mus, nes mes turime jo žodžius. Turėtume per visą gyvenimą būti jo pamokymams atviri. Anot liudytojų, Jėzus jam buvo tas Viešpats, į kurį jis vos drįso akis pakelti. Savo ypatingai turiningame šiuo klausimu pamoksle (1903 m. gegužės 27 d. Strassburge) jis sako, kad svarbiausia yra tikėti ir pasitikėti Kristumi, pripažinti jį savo Viešpačiu, nors ir nesuprantant visų tikėjimo paslapčių, nes Jėzuje Kristuje mes turime viską. Žmonėms, jį mylintiems, jį branginantiesiems, juo pasitikintiems ir jam savo gyvenimu nusilenkiantiems, jis apsireiškia šiandien. Jėzus turi

tapti kiekvieno mūsų gyvenimo Viešpačiu. Ar jis toks tikrai mums yra, tai turi būti mūsų kasdieninės sąžinės sąskaitos klausimas.

Savo pamoksluose Schweizer žavisi ir kelia šv. Paulių, kuris, anot jo, jį patį, kartais suvargusį ir nusiminusį, už rankos paima, išlaisvindamas iš prisilėgimo, teikdamas ramybės ir džiaugsmo. Jis sako, kad šis apaštalas, gavęs iš Jėzaus atėjusią tiesą, Šv. Dvasiai veikiant, prieina prie tos tiesos vis aiškesnio supratimo ir išreiškimo. Bet didžiausias, jo žodžiais tariant, to "vienintelio didžio visų laikų mokytojo" darbas yra tas, kad jis krikščionio buvimą Kristuje išgyveno ir suformulavo.

Kad *muzika-vargonai* jam padėjo krikščionių Bažnyčion šaknis įleisti ir krikščionišku dvasingumu prisipildyti, tai tvirtina W. Picht, kurs, rašydamas apie jį, jo gyvenimą pavadino "vargonų lydimu oratorija". Kad Schweizer'iui muzika buvo labai artima, kad muzikos kūrinių atlikimo tobulumui jis buvo labai jautrus, tai pasireiškė tuo, kad jis pajusdavo beveik fizinę kančią, išgirdęs operiniame orkestre kurio nors instrumento klaidingą toną. Todėl nenuostabu, kad šalia kitų studijų jis pradėjo studijuoti pianino bei vargonų muziką ir, būdamas 18 m. amžiaus, vargoninkavo Strassburge. Jis ypač pamilo J.S. Bachą, kurį vertino kaip religinį protestantizmo mistiką, vadindamas jį "muzikiniu Bažnyčios Tėvu". Didžiųjų vargonų muzikos specialistų (pvz. C.M. Widor, Paryžiuje) pripažintas didelių gabumų muziku, jis apvažinėjo daugelio Europos valstybių miestus, vargonų koncertais telkdamas lėšas savo ligoninės ir ligonių išlaikymui Lambarene. Pamilęs Bachą, parašė apie jį ir jo kūrybą didelį veikalą prancūzų kalba: "Jean Sébastien Bach: le musicien-poète" (1905), vėliau išverstą į vokiečių ir anglų kalbas. Vargonų muzikoje jis praktikavosi visą gyvenimą, dvasiškai atsigaudamas, pailsėdamas po darbų nuo nuovargio. Jis tiek pažino vargonus, kaip muzikos instrumentą, kad net reagavo į mūsų laikų to instrumento netobulumus, siekdamas tokio patobulinimo, kokį turėjo vargonai praeity. Vargonai jam buvo maldos priemonė.

Kalbant apie jo vidinį gyvenimą, negalima pamiršti jo *kiekvienos gyvybės branginimo* ir pagarbos. Šį gyvybės branginimą, jo paties pasisakymu, jis pajutęs iš Viešpaties Kalno pamokslo. Nuo pat vaikystės išdėmėjęs įsakymą nežudyti, jis jaudindavosi dėl žudomų paukščių ir gyvulių riksmo, dėl mušamų arklių... Jis negalėjo pakelti ir žuvavimo, kai matė, kaip žuvautojai žiauriai išplėšia kabliuką iš žuvies gerklės. Šie jausmai, jam subrendus, virto pacifizmo nuotaikomis. Taikos klausimais jis parašė dvi knygas: "Das Problem des Friedens in der heutigen Welt" ir "Friede oder Atomkrieg". Nenuostabu, kad jam buvo paskirta Nobelio taikos premija.

Tačiau didžiausias jo pašaukimas — tai darbas raupsų, miego ir kitomis tropiškėmis ligomis sergančių Afrikos juodukų tarpe. Dėl šio darbo atsisakė profesūros, patogesnio gyvenimo ir ten, prie ekvatoriaus, dirbo juodukų tarpe, su kelerių metų pertrauka pirmojo pasaulinio karo metu, nuo 1913 iki 1965 m., t.y. iki savo mirties.

Pasibaigus pirmajam pasauliniam karui, 1924 m. vėl grįžo į Afriką ir ten drauge su juodukais savo rankomis atstatė sunaikintas ligoninės patalpas. Per tuos kelerius metus būdamas Europoje, jis parašė du toms savo didelio veikalo "Kulturphilosophie": "Verfall und Wiederaufbau der Kultur" ir "Kultur und Ethik". Perskaitęs Carlyle veikalą "Helden und Heldenverehrung", jis kartą yra pasakęs, kad didvyriai tikrąja prasme — tai kantrybės bei savęs atsižadėjimo didvyriai. Toksai kaip tik ir buvo A. Schweizer, kurs savo gyvenime vadovavosi idealo įkvėpta valia. Kaip toji valia jo gyvenime buvo ryžtinga ir veiksminga, įrodo tarp kitko ir tai, kad, pajutęs, jog tabako rūkymas baigia jį pavergti (nes rūkydavo pypkę net pianinu skambindamas), padėjo perpus išrūkytą pypkę, niekad daugiau jos nepaliesdamas.

Jis ėmėsi to didžiojo artimųjų kančios lengvinimo bei mažinimo darbo, nes, patirties pamokytas, žinojo, kad, jo žodžiais tariant, "ar tikima, ar netikima, tačiau neįmanoma gailestingai artimo meilei pasiprie-

sinti", todėl šiuo ginklu mes laimime žmones. Taip elgėsi jis dar ir todėl, kad, mažiau rūpindamasis krikščioniškąja doktrina, visą krikščionybę suvedė į meilę. Jis sakė, kad "Jėzaus skelbtoji krikščionybė tik per meilę pasiekia sąlytį su Dievu".

Šiame artimo meilės darbe ištikimai jam padėjo žmona, kurią jis buvo vedęs 1912 m. Jo idėjoms pritardama, ji pasiruošė gailestingosios sesers profesijai, talkininkaudama savo vyro gydytojo ir chirurgo darbe. Ji mirė 1957 m., taigi aštuoneriais metais anksčiau už savo vyrą. Jie puikiai sugyveno, nes savo gyvenimu įvykdė Schweizer'io skelbtą dviejų žmonių sugyvenimo pagrindą bei sąlygą: tai nebuvo pasiryžimas vienas kitam gyventi, bet abiejų nusistatymas aukotis tam pačiam kilniam tikslui.

Schweizer buvo ir krikščionybės misjonierius, kai tiems kenčiantiems afriekiečiams skelbė, kad jį pas juos atsiuntė Jėzus Kristus. Pagydytieji, jį pamilę, negalėjo nepajusti meilės ir dėkingumo tam, kuris jiems atsiuntė.

1963 m., kai buvo minimas jo didžiojo darbo auksinis jubiliejus, jo ligoninėje buvo 150 lovų raupsuotiesiems ir 350—kitiems ligoniams. Ten jau dirbo 60 gydytojų, kurių pusė buvo juodieji.

Apie Schweizer'į yra parašyta daug knygų. Juo visi krikščionys gali didžiuotis. Jis turėjo krikščionišką širdį, o tokia širdis yra neįkainuojamos vertės.

TŪKSTANTŲ MYLIŲ DVIRAČIU — IV

ANICETAS TAMOŠAITIS, S.J.

ATGAL Į ČIKAGĄ

Planavau, jei nebūsiu pavargęs, dar nuvažiuoti iki Toronto. Ten gyvena su šeimomis du mano kaimynai iš to pat kaimo, kuriame augau: Kazys Janeliūnas ir Titas Savickas. Pavargęs nesijaučiau nė kiek. Bet kelionės į Torontą nutariau atsisakyti, svarbiausia kad liktų pakankamai laiko grįžti namo. Jei pakeliui sutrukdytų lietūs, stiprūs

priešingi vėjai arba abu, galėčiau nespėti. Geriau, tariau sau, jei liks laiko, aplankyti įdomių vietų ne per toliausiai namų. Tokių, kaip netrukus papasakosiu, tikrai užtikau.

Be to, giminės — vieni už dienos, kiti už dviejų — buvo sutarę išvykti atostogų. Jei važiuočiau į Torontą, kas nors dėl manęs greičiausiai liktųsi, kad galėčiau sustoti grįždamas. Pasiunčiau torontiškiams sveikinimus laišku, nepasiekęs telefonu. Atvykęs penktadienio vakarą, šeštadienį pabuvau su giminėmis, aplankiau savo a. a. dėdės Stasio Augustinavičiaus kapą, išvalęs naujai ištepiau dviračio sukamąją grandinę ir sekmadienio rytą išvykome: aš — atgal į Čikagą, giminės — atostogų.

Dviratininkai, apskritai paėmus, yra sudarę gan gerą vardą žmonėse, jų mėgstami. Tai pakartotinai patyriau savo kelionės metu. Nurodysiu tik vieną pavyzdį. Grįždamas namo per Kanadą, sustojau atsikvėpti, privažiavęs poilsio parkelį, protarpiais įruoštą automobilistams. Jau buvau besukęs ten dviratį, kaip kitoje kelio pusėje gyvenantis žmogus paklausė:

— Gal norite užsukti pas mane atsigerti? Va, sode stalas su suolu, pučia vėjelis, galėsite pailsėti. O ten parke daug uodų.

Įsivedė mane į virtuvę, pavaišino šaltu vandeniu ir kitkuo. Sužinojęs, kad atvažiavęs net iš Čikagos, pašaukė iš kito kambario vaikus ir žmoną. Paskui aprodė savo baigiamą priestatą, kuris tarnaus salionu. Pats esąs geležinkelietis, likę dar trejetas metų iki pensijos. Labai maloniai su juo pasišnekėjęs ir pailsėjęs, išvažiavau toliau, gėrėdamasis žmonių simpatija dviratininkams.

O savo tarpe dviratininkai jaučiasi kaip vienos šeimos nariai. Detroite sustojau šalutinėje gatvėje prie sveikatos maisto krautuvės pasipildyti kelionės provianto. Juo apsirūpinęs, prieš važiuodamas toliau, lauke ant suolo valgau iš kartonėlio jogurtą. Prieina toks vyras, žiūrėdamas į mano dviratį ir jo bagažą.

— Atrodo, kad išsiruošęs į ilgą kelionę?

— Šiomet, — atsakiau, — leidžiu atostogą ant dviračio. Buvau nuvažiavęs į Kanadą, dabar grįžtu atgal į Čikagą.

Jis pasipasakojo neseniai iš Detroito dviračiu buvęs iki Kalifornijos ir atgal, važiavęs 48 dienas. Esąs į pensiją išėjęs Fordo automobilių fabriko darbininkas. Buvo įdomu išgirsti, kad jau peržengęs 60 metų, turįs diabeto ligą, bet jėgų semiąsis iš važinėjimo dviračiu. Su tuo žmogumi, pirmąkart susitikę, kalbėjomės kaip artimiausi draugai. Vis iš naujo mačiau gražų dalyką: kaip turistai dviračiu jo suartinami į jaukią, bendrą šeimą.

AIRIŲ KALVOS

Kadangi kelias namo ėjo pro netoli esančią "Dainavos" lietuvių stovyklavietę, užsukau ten pernaktuoti. Išsimaudžiau "Spyglio" ežerėlyje. Svetainės šeimininkė Aldona Palūnienė su savo dviem sūnumis, Paulium ir Viktoru, simpatingais berniukais, pavaišino braškėmis, vėliau lauke ant ugnies ruošta vakariene. Ji su Algiu Naku, einančiu stovyklos administratoriaus pareigas, mane pažino tik kai priėjau arčiau: apsirengusį mėlynais drabužiais, su balta juosta, palaikė valdžios siunčiamu stovyklų inspektoriumi.

Nakvojau pievoje prie "Rambyno" kalno. Po poros savaitių, grįžęs į "Dainavą" mergaičių stovyklos kapelionu, ant jo vyresniųjų grupei papasakojau savo nuotykius iš kelionės dviračiu. Buvome ten nuėję vieną vakarą su miegmaišiais nakvoti prie laužo. Pasirodė, kad kai kurios mergaitės — patyrusios dviratininkės, kaip Siga Lenkauskaitė, pavyzdingos Lenkauskų šeimos dukterys iš Ohio valstybės. Su jomis dar ilgokai šnekėjomės apie dviračių sportą ir ekskursijas.

Prie "Dainavos" patyriau gyvenimo faktą: jog kartais galima čia pat po nosimi turėti įdomybių ir apie jas menkai nežinoti. Nuo stovyklos į pietus yra apylinkė, pavadinta Airių kalvomis — Irish Hills. Savo vardą gavusi iš to, kad prieš šimtą metų airiai imigrantai, ieškodami vietos kurtis, privaziavę tą apylinkę, ėmė šaukti: "Štai mūsų namai! Visai kaip Airijos kalvos!" Vietos iš tikrųjų žavi akį: kalvos, pakalnės, žalios giraitės tarp išsibarsčiusių net 52 ežerėlių. Nors "Dainavos" stovykloje teko būti keletą kartų, į tas Airių kalvas nuvažiauvau tik da-

bar dviračiu, ir tik todėl, kad atsitiktinai pakliuvo į rankas jas aprašanti brošiūrėlė. Nuvažiavęs nesigailejau. Šalia žavingos gamtos, lankytojo ten laukia nemaža įruoštų įdomybių. Man įspūdingiausios buvo dvi — Diližanų stotis — Stagecoach Stop ir Paslaptingoji kalva — Mystery Hill.

Stotyje viskas taip, kaip būdavo praėjusiojo šimtmečio dienomis, kai, šalia traukinio ir dar prieš jį išrandant, vienintelė viešoji susisiekimo priemonė buvo pašto karnetos: universalinė krautuvė, saliuonas, drabužių, avalynės ir puošmenų parduotuvė, arbatinė, daboklė triukšmadariams ir banditams. Visa po vienu stogu išilgai gatvės. Be abejo, tokių vaizdų galima matyti kinuose ir televizijos programose iš Amerikos senųjų Vakarų gyvenimo. Bet žinai, kad ten tik akiai apgauti iš lentų sukaltas fasadas, už kurio nieko nėra. O čia — tikri pastatai, į kuriuos gali pats įeiti, ir ne tušti, o krautuvės pilnos tikrų, parduodamų prekių, saliuonė ir arbatinėje užsisakoma valgyti ir gerti, sienas ir lubas puošia tikri ginklai ir reikmenys, vartoti praėjusiojo šimtmečio Amerikos Vakarų pionierių. Pastato gale įrengtas arklinių vežimų ir karietų muziejus yra didžiavertė kolekcija, savo būdu galinti lenktyniuoti su mano matytomis Madride ir Lisabonoje. Čia pat anga į aukso kasyklas su jo ieškotojų vartotais prietaisais.

Antroji man įspūdį padariusi įdomybė — Paslaptingoji kalva, kur žemės traukiamoji jėga eina ne tiesiai žemyn, o dėl kažin kokios paslaptingos priežasties plėšia šonu į vieną pusę — taip stipriai, kad nesilaikantį barjero tiesiog ploja prie sienos. Gali prie jos prišlieti kėdę kokią metrą nuo grindų, į ją sėstis, ir nekrinti žemyn. Pilamas vanduo į kampu pastatytą lovį prieš gamtos dėsnius teka aukštyn; juo į apačią paritintas kamuolys, netrukus sustojęs, ima riedėti į viršų; nuo lubų ant virvutės pakabintas svambalas kabo ne tiesiai žemyn, bet geroku kampu į tą patį vieną pusę. Įvairiai mokslininkų bandoma šią toje kalvoje kampu traukiančią jėgą aiškinti: kad po ja turį būti įmagnetinto metalo rūdos klodų, iš erdvės nukritusių meteoritų, kaip žemės drebinimo

Straipsnio autorius su savo
dviračiu prie Eisenhowerio
traukinio

poveikį ir t.t. Teko girdėti, kad Mičigano valstybėje esanti dar antra vieta, kur žemės trauka išdarinėja panašius pokštus — prie Hurono ežero, netoli East Tawes miestelio.

MILIJONIERIUS, PRATURTĖJĘS IŠ KAČIŲ

Pavažiavęs į Čikagos pusę, užtikau dar vieną įdomybę. Kelias vedė per tokį lotynišką vardu pavadintą miestelį Marcellus. Patikiau į jame tomis dienomis vykusią metinę šventę: su būdomis, loterijų ratais, juokingomis rungtynėmis — visai kaip Lietuvoje per atlaידus. Žiūriu — važiuoja toks žmogus senovišku dviračiu, kokį dabar beužtiksi tik muziejuose: su poros metrų dydžio priekiniu ratu, pedalais ant jo ašies ir mažyčiu užpakaliniu. Paklausiau, iš kur tokį gavęs.

— Čia, — sako, — už kokių septynių mylių yra toks Jones miestelis. Ten galima daug panašių senienų pamatyti. Patariu nuvažiuoti.

Patarimo paklausiau ir nuvykęs džiaugiausi. Visas tas miestelis — praėjusiojo šimtmečio replika. Įvažiavęs pajunti, tar-

tum kas kalendorių būtų pasukęs šimtą metų atgal. Kasdien vyksta ir vaidinimai atvaizduoti ano meto gyvenimui. Vienintelė naujybė, ir tai jau muziejinė — Amerikos prezidento Eisenhowerio wagonas, kurį naudavo savo kelionėms. Kadangi jau leidosi saulė, viskas buvo uždaryta. Radau atvirą tik maisto krautuvę. Įėjau pasiteirauti, kaip čia kur kas vyksta. Pardavėjai mielai paaiškino, atnešė rytojaus renginių programą. Paklausiau, kur galėčiau pernaktuoti.

— Kambarys man nereikalingas, — sakau. — Turiu savo palapinę ir miegmaišį.

— Jei taip, mes tuojau telefonuosime ponui Ed Lowe, kurio šis miestelis nuosavybė, kad leistų nakvoti netoli esančiame piknikų parke.

Išgirdęs, kad leidimas duodamas, ten ir nusigabenau. Parkas nemažas, iš vienos pusės giria. Pašonėje sukrauti stalai ir suolai rodė, kad čia tarpais susirenka pulkai žmonių. Susitvarkęs atsiguliau. Per miegus girdžiu — tik triokšt! medžio šaka girioje, iš garso gana stambi.

— Gal tai meškėnas, angliškai racoon?

— galvoju. — Bet negi tas besikarstydamas nulaužtų tokią didelę šaką? Ar tik čia aplinkui nėra meškų?

Išlindęs pasidėjau prie palapinės angos pagali, vakare atsineštą išlyginti žolei, nes visoje toje vietoje kyšojo stagarų. Ir planuoju, ką darysiu, jei meška iš tikrųjų ateitų.

— Iš pradžių, — mąstau, — bandysiu geruoju. Meškos mėgsta saldžius daiktus, bent medų. Duosiu jai džiovintų figų, paskui karubo ankščių. Bet, pradėjus, tikriausiai nebus galo, o nebegaudama suraižys nagais man palapinę. Todėl, užuot geruoju, bene praktiškiau iškart kratytis piktuojų. Švystelsiu elektros lempute į akis, kad valandėlei apaktų ir kad išžiūrėčiau, kur taisyti. Paskui kad skelsiu jai tuo pagaliu per galvą, geriausiai į nosies galo kremzlę! Drauge dar nesavu balsu taip užbaubsiu, kad, nukūrusi per lauką, tikrai nebedrįs grįžti ir drumsti man ramybės.

Nieko daugiau nebegirdėdamas, vėl ėmiau snūduriuoti ir užmigau. Saulėtekiu, vos atsikėlus, atvažiavo į tą vietą darbininkas su žolės plaunamąja mašina. Pasisakiau turįs savininko Lowe leidimą čia palapinėje nakvoti. Darbininkas pasirodė labai draugiškas ir šnekus, daug ką papasakojo apie tą savininką. Davė dar paskaityti, išsiėmęs iš piniginės, vieno laikraščio iškarpą apie jį. Sužinojau, kad tas Ed Lowe, kilęs iš kaimo, pasidarė milijonieriumi iš kačių — joms vartojamų pakratų, angliškai cat litter. Pasigaminęs savam naudojimui tokio mišinio, kuris pasirodė puikiai sugėriąs alyvą ir kur priteršia katės. Ėmęs gaminti dideliais kiekiais, uždirbo tūkstančius dolerių. Prieš porą metų sugalvojęs paversti Jones miestelį gyvu senovės muziejumi. Nupirko ir prezidento vagoną, mokėdamas tikriausiai ne šimtus, o tūkstančius.

Vėliau atvyko dar du darbininkai kažin ko taisyti. Besikalbant su vienu apie tą savininką Lowe, prisistatė sunkvežimiukas.

— Tai jis pats, — sako darbininkas.

Pasisveikinau, padėjau už leidimą parke nakvoti, valandėlę sušnekome. Tikrai įdomus žmogus: milijonierius, bet ne sėdi kur nors savo kabinete už stalo, o pats

eina, prižiūri, skirsto darbus. Jam nuvažiavus, pasakiau apie gautą teigiamą išpūdį darbininkams.

— Šis Jones miestelis, — sako man, — jam tik maža dalelė. Turi dar keletą kasyklų, Reno mieste Nevadoje pramogų namus turistams, kitus panašius netoli Filadelfijos. Nors reiklus, bet puikus žmogus savo tarnautojams. Tiesiog malonu pas tokį dirbti.

Klausydamasis galvojau, jog Amerika ir šiandien tebėra atviras galimybių kraštas stambiai prasikurti, kaip ir Fordo dienomis: atviras kiekvienam, kas išradingas, darbštus ir drąsiai verslus įplaukomis.

BAIGIAMASIS ŽODIS

Grįžau į Čikagą, pasiryžęs ir ateinančią vasarą atostogas leisti ne kitokiu būdu, kaip ant dviračio: taip buvo įdomu. Pavargęs nesijaučiau nė truputėlio; būčiau galėjęs tučiuojau sėsti ir važiuoti kitas dvi savaites. Ateinantys metai dviratininkams dar įdomesni tuo, kad sukaktuviniai, švenčiant 200 metų nuo Amerikos gimimo. Ta proga vedamas specialus dviračių kelias per visą kontinentą, su atsisakojimais prie istorinių vietų, organizuojamos specialios grupinės ekskursijos ir t.t.

Dviratis yra stipriai įkėlęs koją į Amerikos gyvenimą. Nuo 1972 m. krašte parduodama daugiau dviračių, negu automobilių. Jei anksčiau daugiausia buvo naudojami vaikų ir paauglių, tai šiandien 50% pirkėjų yra suaugusieji. Šiuo metu Jungtinėse Amerikos Valstybėse dviračius turi ir naudoja daugiau kaip 78 milijonai žmonių. Numatoma, kad 1980 m. keliais važinės daugiau dviračių, negu automobilių. Amerika vėl keliauja kojomis! Vis daugiau galima matyti net namų šeimininkių, vykstančių į krautuvę dviračiais. Tai sveikintini reiškiniai. Palyginę dviratį su automobiliu, ypač trumpiems nuotoliams mieste, matome, kaip taupiai naudojama energija pirmuoju ir švaistoma antruoju. Naudoti 300 arklio jėgų begemotą, sveriantį 5.000 svarų, kad nugabentų keletą mylių 150 svarų žmogų, yra maždaug tas pat, ką naudoti patranką šauti į žvirblį.

Lietuviams galiu tik patarti, kad kuo didesnis jų skaičius sėstų ant dviračio. Tiesa, geras kainuoja 150-200 dolerių. Bet tiek išleisti apsimoka, nes su dideliu kaupu sutau- po pinigus, kurie kitų išleidžiami gydyto- jams, vaistams ir kitokiam kūno jėgų lopy- mui, o dviratininkui dėl jo puikios savijau- tos ir geros sveikatos lieka kišenėje.

Kaip pradžioje minėta, daug gydytojų ir kitų svarių autoritetų sako, kad dviratis yra bene geriausias indėlis į savo sveikatos banką, nebekalbant apie teršiamos aplin- kos gryninimą, perkimštų gatvių laisvini- mą, skystojo kuro nykstančių išteklių tau- pymą, grįžimą į gamtą ir jos nešamą grožį bei gaivą.

NUOSTABŪS ATSTITIKIMAI

ROKAS PETKEVIČIUS

Šiais laikais visokie liberalai, marksistai bei ateistai sako, kad nėra Dievo. Be to, yra nemaža dalis žmonių, kurie eina į bažnyčią, bet netiki Dievo. Jei paklausi pastarųjų, ko- dėl eina bažnyčion, jei netiki, vieni atsako einą, nes jų tėvai ėjo, kiti einą todėl, nes norį būti palaidoti su bažnytinėmis apeigo- mis, kai numirsią ir t.t.

Kiekvienas žmogus, kuris turi sveiką pro- tą ir norą, suranda Dievą. Juk Kristus sako: "Aš būsiu su jumis iki pasaulio pabaigos ir kas mane myli ir aš tą myliu ir jam apsi- reiškiau". Dievas apsireikšdavo ir dabar ap- sireiškia savo ištikimais vaikams.

Vienas protestantų kunigas, kuris dirba pastoracinį darbą jau keturiasdešimt metų, štai ką rašo: "Vieną dieną įėjo į mano kam- barį pro uždarytas duris žmogus, kuris, pa- sakęs, kad aš palaidočiau man pažįstamą mergaitę, kai ji numirs, atsigrėžė ir išėjo, neatidaręs durų. Ta mergaitė turėjo tik dvy- lika metų, ji buvo sveika ir stipri, bet po to įvykio, ji pradėjo sirgti ir, pasirgusi kelias savaites, numirė. Aš ją palaidojau".

Panašus atsitikimas įvyko mano tėviškė- je per pirmąją pasaulinį karą. Šio įvykio kal- tininkė buvo mano teta. Teta buvo labai

gera, ji mylėjo Dievą, artimą ir neturtą. Be to, ji priklausė 3-jam Šv. Pranciškaus ordi- nui ir buvo nuostabaus pamaldumo moteris. Kur tik ji eidavo, bažnyčion ar kitur, visuo- met kalbėdavo rožinį. Ji turėjo net kelis ro- žinius ir jų visų karolėliai buvo nudilę ir suplonėję nuo jos pirštų. Kai teta verpdavo ar ausdavo arba kokį nors kitą darbą dirb- davo, tada ji kalbėdavo poterius ir giedo- davo įvairias giesmes, kurių nemažai atmin- tinai mokėjo.

Kažkodėl teta mylėjo mane daugiau, ne- gu kitus šeimos narius, todėl ji nevengė su manim pasikalbėti ir papasakoti apie nuos- tabius jos gyvenime atsitikimus. Kartą pa- klausiau, kodėl ji tiek daug meldžiasi. Teta, išgirdusi netikėtą mano klausimą, susimąstė ir, truputį patylėjusi, atsakė: "Žinai, vaikeli, kai aš buvau maža kaip tu, tada mano tė- veliai gyveno Gruzdžių parapijoje, o aš ten ganiau gyvulėlius. Vieną dieną, kai gyvu- lėliai prisisotinę sugulė pailsėti, aš atsiklau- piau pasimelsti. Besimelsdama pažvelgiau aukštyr ir pamačiau nusileidžiant baltą de- besėlį. Dėl to aš truputį išsigandau, sustojau melstis ir laukiau, kas bus toliau. Kai de- besėlis nusileido beveik iki žemės, tada ant debesėlio pasirodė jauna graži moteris. Ji, pažvelgusi į mane, nusišypsojo, bet nieko nesakė. Po to debesėlis ir moteris pakilo aukštyr ir dingo... Manau, kad ta pasiro- džiusi moteris buvo Dievo Motina Marija. Šio įvykio aš negaliu pamiršti ir kai tik apie tai pagalvoju, tuoj atsiranda didelis noras melstis, dėl to aš ir meldžiuos tiek daug.

Apie tą įvykį aš niekam, net ir savo tė- veliam, nesakiau, nes žinojau, kad jie ne- būtų tikėję. Tik dabar neiškentus tau papa- sakoju, bet tu, vaikeli, niekam apie tai ne- sakyk, nes yra daug bedievių (cicilikų), ku- rie jokių stebuklų netiki ir iš tikinčiųjų tik pasijuokia".

Vieną kartą, pamatęs tetą nešančią sun- kią malkų naštą, pribėgęs paprašiau, kad leistų padėti panešti, bet teta su tuo nesuti- ko ir atsakė: "Nereikia, vaikeli. Kristus, bū- damas Dievas, nešė daug sunkesnę kryžių, negu ši naštelė žabų. Jis buvo mušamas, kankinamas ir mirė prikaltas prie kryžiaus

už mūsų nuodėmes. O mes esame tik prasti, nuodėmingi žmonės, todėl turime vargti, kentėti ir kantriai nešti mums skirtą kryželį šioje ašarų pakalnėje, jei norime, kad po mirties Dievulis priimtų į dangų".

Nors iš mūsų tėviškės iki Šiluvos buvo daugiau kaip šešiasdešimt kilometrų, bet teta su drauge eidavo ten kiekvieną rudenį į Švč. Mergelės Marijos gimimo atleidus, iš kur sugrįžusi pasakodavo, kad jai Šiluva labai patinkanti, nes ten žmonės esą geri, pamaldūs ir, be to, kapinės esančios labai gražios, todėl ji norėtų ten numirti ir atsigulti amžinam poilsiui.

Kartą vėl paklausiau tetos, už ką ji meldžiasi. Į tai ji mielai atsakė: "Yra, vaikeli, už ką melstis. Meldžiuos už gyvus, meldžiuos už mirusius, meldžiuos už draugus ir priešus. Be to, prašau Dievulio, kad Jis leistų po šio karo patiems lietuviams valdyti savo kraštą ir kad nereiktų vergauti maskoliams. O daugiausia dabar meldžiuos ir prašau Dievulio, kad Jis leistų man sulaukti kito rudens, nueiti į Šiluvą ir ten numirti".

Baigus tetai pasakoti, paklausiau jos: "Jei ten numirtum, tai kas tamstai nupirktų karstą ir palaidotų? Juk tamsta neturi tam pinigų". "Tu esi protingas, vaikeli, ir žinai, kad numirusiam palaidoti reikia pinigų. Aš dėl to esu seniai pasirūpinusi", atsakė teta. Tuomet ji ištraukė iš kišenės sumegztą skudurėlį, atmezgus jį ir parodžius man tris rusiškas auksines monetas, tarė: "Už tuos pinigėlius Šiluvos klebonėlis nupirks man karstą ir palaidos, kad tik Dievulis leistų man ten numirti".

Ir štai vieną dieną teta labai sunkiai susirgo. Baisiai ištino jos visas kūnas, pakilo temperatūra ir atrodė, kad jos svajonė numirti Šiluvoje nebeišsipildys. Tačiau teta dėl to per daug nenusiminė ir nepalūžo, nors ir didelius skausmus kentėjo, bet visą laiką meldėsi ir liko ištikima savo mylimam Dievuliui. Kai mama paklausė tetos, ar nereiktų jai parvežti kunigą arba gydytoją ir ar nenorėtų ji kokių nors naminių vaistų, ji į tai atsakė: "Nesirūpinkit. Nereikia man kunigėlio, nes praėjusį sekmadienį susitvarkiau su savo dvasiniais reikalais. O gydy-

tojo irgi nereikia, nes Dievulis yra mano geriausias gydytojas. Kaip Jis su manim padarys, taip bus gerai. Tebūnie Jo valia".

Ir vieną naktį mano vyresnysis brolis, pabudęs ir pamatęs seklyčioj einant nuo tetos kambario durų nepažįstamą žmogų, garsiai paklausė: "Kas čia eina? Kaip tams-ta čia atsiradai?" Nepažįstamasis, neatsakęs į brolio klausimą, įėjo pro uždarytas duris į virtuvę. Mama, pamačius tą nekvieštą svečią virtuvėje, paklausė: "Kas tamsta esi ir ko ieškai?" Tačiau nepažįstamasis irgi nieko nesakė. Aš, pabudęs ir įbėgęs į virtuvę, pamačiau, lyg žmogų, kuris, priėjęs prie prieanglio durų, dingo.

Mama, užsidegusi lempą, apžiūrėjo visus kambarius, bet nieko nerado. Prieangio durys buvo uždarytos ir užsklęstos. Tas nežinomas svečias mus gerokai išgąsdino. Aš, norėdamas sumažinti tą baimės jausmą, pasakiau mamai, kad, gal būt, čia nieko nebuvo, o mums tik akyse tai pasirodė. Į tai mama užpykus atsakė: "Ką tu dabar čia niekus šneki. Juk aš aiškiai mačiau žmogų. Matyt, kad čia buvo koks nors vaiduoklis. Jei būtų buvęs žmogus, tai nebūtų išėjęs pro uždarytas duris". Brolis irgi tam pritarė.

Tai atsitiko žiemos metu. Tuomet naktis buvo šviesi ir mėnesiena. Langinės nebuvo uždarytos ir todėl viduje viskas aiškiai matėsi, net aiškiau, negu ūkanotą dieną.

Tik pradėjus aušti, po šios neramios nakties skubėjau aplankyti tetos ir papasakoti jai apie tą vaiduoklį. Įėjęs kambarin, norėjau paklausti, kaip ji jaučiasi, bet neturėjau progos, nes teta buvo labai linksma ir tuoj pradėjo kalbėti: "Gerai, vaikeli, kad užėjai aplankyti mane. Aš tik tau galiu apie tokius dalykus pasakyti. Tu nežinai, vaikeli, kokia aš laiminga dabar esu, kokia aš laiminga!" Ir tai pakartojo net keletą kartų. Po to atsibuso ir vėl tarė: "Ačiū tau. Dievuli, ačiū tau, Dievuli, kad Tu išklausei mano mal-das".

Aš negalėjau suprasti, kodėl teta tokia linksma ir laiminga jaučiasi. Kai ji sustojo kalbėjusi, paklausiau jos, ar nematė to vaiduoklio, kuris šiąnakt mus išgąsdino. "Ne tik mačiau, bet ir kalbėjau su juo", teta at-

sakė. Tuomet aš nustebež paklausiau tetos, kas jis buvo ir ką pasakė. Į tai teta atsakė: "Jis buvo Dievo pasiuntinys ir pasakė man, kad aš iš šios ligos pasveiksiu. Matai, kad mano kūnas nebėra sutinęs ir aš jau dabar jaučiuosi beveik visiškai sveika. O atėjus rudenii, aš išeisiu ir nebegrįšiu".

Supratau, kad tas Dievo pasiuntinys pasakė jai, jog ji ateinantį rudenį nueis į Šiluvą ir ten numirs. Bet norėdamas, kad teta apie tai aiškiau pasakytų, paklausiau: "Kur tamsta manai išeiti?" "Tu žinai, vaikeli, kur kiekvieną rudenį aš su drauge einu ir kam dar klausi", atsakė teta. Po to aš dar paklausiau tetos, ar tas Dievo pasiuntinys buvo jos angelas sargas ar kas kitas? Teta atsakė: "Buvo Dievo pasiuntinys ir mano draugas. Daugiau neklausk manęs, nes aš ir taip tau daug pasakiau. Tik tu, vaikeli, apie tai niekam nesakyk, kol aš esu gyva. Jei tu būsi geras ir išlaikysi tą paslaptį, tai tada aš ir numirus už tave melsiuos".

Ir iš tikrųjų, po to įvykio, teta visiškai pasveiko. Per vasarą ravėjo daržus ir dirbo kitus darbus, o atėjus rudenii, atsisveikino ir išėjo su drauge į Šiluvą. Joms išėjus, mama pasakė: "Teta niekuomet atsisveikindama neverkdavo, o šį kartą apsiverkė, lyg ką bloga nujausdama".

Užtrukus mūsų maldininkėms ilgesnį laiką Šiluvoje, negu praeityje, visi mūsų šeimos nariai pradėjo rūpintis. Pagaliau mama, pamačiusi pro langą grįžtančią tetos draugę, pasakė: "Tur būt, kas nors negero su teta atsitiko, kad jos draugė pareina viena".

Paprastai vaikams yra sunku išlaikyti paslaptį, bet man kažkodėl neatėjo anksčiau mintis į galvą pasakyti kam nors apie tą mano intymų su teta pasikalbėjimą, bet dabar kilo manyje kažkoks keistas, nesuvaldomas noras išduoti tą paslaptį ir todėl aš pasakiau: "Teta mirė Šiluvoje ir ją ten palaidojo". "Iš kur tu tai žinai?" — paklausė mama. "Teta man sakė, kad ji šį rudenį išeis ir nebegrįš", atsakiau. Mama vėl klausė: "O iš kur teta žinojo, kad ji ten mirs?" "Jai pasakė tas, kuris mus išgąsdino praėjusią žiemą ir, anot tetos, jis buvo ne koks

vaiduoklis, bet Dievo pasiuntinys", paaiškinau. "O kodėl gi tu mums anksčiau apie tai nesakei?" — paklausė mama. "Todėl, kad teta prašė nesakyti, kol ji gyva", atsakiau.

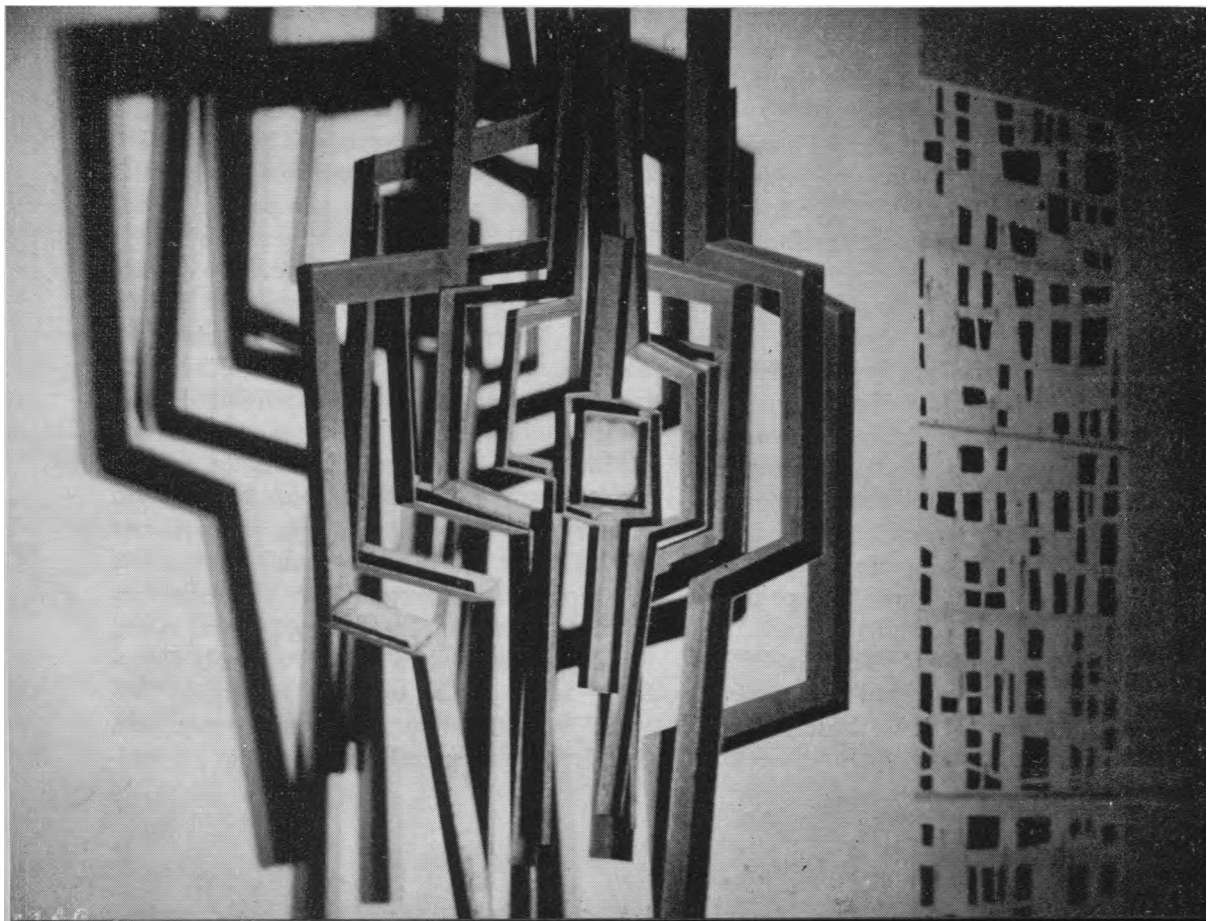
Mums besikalbant, įėjo vidun tetos draugė ir ėmė verkdama pasakoti: "Kaip matai, kaimynei, grįžau viena. Nebeturiu draugės! Netekau savo geriausios draugės! Ji sakė man, kad paskutinį kartą einanti į Šiluvą. Patarė man susirasti kitą draugę ir neapleisti Šiluvos atlaidų. Aš maniau, kad ji tik taip sau šneka. Matyt, nujautė vargšelė, kad mirs. Nuėjusios apsistojome pas gerus bičiulius. Kasdienėjome į bažnyčią ir draugė buvo visiškai sveika ir stipri. Bet trečią dieną, kai, atlikusios išpažintį ir priėmusios Komuniją, grįžome į savo kambarėlį, draugė atsėdė ant krėslelio ir pasakiusi, ačiū Tau, Dievuli, kad davei man stiprybės ir leidai viską atlikti, ko aš Tave prašiau, o dabar galiu mirti ir eiti pas Tave, sukniubo ant stalelio ir numirė".

"Draugei numirus, buvome susirūpinę dėl laidotuvių, nes aš neturėjau tam pinigų, o mus priglaudę bičiuliai irgi buvo neturtinigi. Bet patikrinę ir radę draugės kišenėje tris auksinius pinigėlius, labai nudžiugome. Už tuos pinigėlius nupirkome drabužius, karstą ir sumokėjome klebonėliui už palaidojimą. Palaidojom vargšelę labai gražiai. Laidotuvėse dalyvavo daug maldininkų. O kunigėlis pasakė labai gražų pamokslą ant kapinių, net visi maldininkai apsiverkė".

Baigusi pasakoti, atsiduso, nusišluostė ašaras ir dar pridūrė: "Ji buvo gera šventa senelė. Kada tik ją sutikdavau, visuomet kalbėdavau tikrai apie tikėjimą ir Dievą. Atrodė, kad jai niekas kitas ir nerūpėjo šiame pasaulyje".

Čia nėra išgalvota arba, kitaip sakant, mano vaizduotės sukurta pasaka, bet yra atpasakotas tikras atsitikimas, kurio aš per ilgoką savo gyvenimą negalėjau pamiršti.

Nuostabu, kad mano teta, būdama paprasta moteris, mokėjo surasti Dievą, o tuo tarpu visokie mokslo žmonės: garsūs filosofai ir net šių laikų teologai nesuranda Dievo ir todėl jie sako, jog Dievas yra miręs. Šv. Rašte yra pasakyta, kad Dievas apsi-

reiškia ne šio pasaulio išminčiams, bet vargšams mažutėliams. Matyt, kad tai yra tiesa. Mat, intelektualui neleidžia tas jo pailikas išeito mokslo išdidumas nusižeminti prieš savo Sutvėrėją, užtat jis susirgęs ieško pagalbos pas Indijos burtininkų padarytą dievą — jogą.

Mes žinome, kad kadaise Dievas skaudžiai baudė žydų tautą už stabų bei svetimų dievų garbinimą. Dievas ir dabar už tai mus baudžia, bet ne visi tai mato, nes milijonai žmonių yra apakusių, kaip ir Kristaus laikais, nors jie ir žiūri, bet negali matyti...

REDAKCIJOS PRIERAŠAS

Autorius atsiuntė šiuos savo pasakojimus, nuoširdžiai prašydamas išspausdinti. Iš pradžių manėme jų nespausdinti, nes vis tiek daugumas skaitytojų netikės, o tik nusišypsos ir nustebs, kad "Laiškuose Lietuviams" tokie naivūs dalykai spausdinami. Tačiau vis dėlto nutarėme išspausdinti, visai nesistengdami ko nors įtikinti. Norime tik tai pastebėti, kad panašių įvykių, kurie čia aprašyti, ne vieno žmogaus gyvenime pasitaiko. Ar tai stebbuklingi įvykiai, ar tik vaizduotės padaras, ar koks nors atsitiktinumas, taip pat nelengva nuspręsti. Vis dėlto kiekvienas, patyrinėjęs savo gyvenimą ir įvairius praeities įvykius, galės suprasti, kad yra kažkas, kas viršija mūsų supratimą.

Nijolė Jankutė

NEFRETETĖ

Ten, kur tavo protėvius garbino,
Žyniai rašė ieroglifus.
Dabar tavo vardas prozaiškas,
Ir kasdienis tavo murkimas —
Viskas gerai,
Šitie namai
Sklidini šilumos...
Bet kai vakaras atveria
Tamsos sarkofagą, tu —
Nefretetė,
Paslaptinga ir svetima,
Kaip ženklas, kuriuo tave pažymėjo,
Vieni, kad žavėtusi tavo karališku gyminiu,
O kiti — neapkęstų.

Zenta Tenisonaitė

PŪSK, VĖJAU

Pūsk, vėjau, pūsk... Ir, kvapą nešdamas
iš tolimųjų tėviškės laukų,
atpūsk eglėnų, kvepiančių pušų
ir žydrųjų šilėnų
paslaptinę aromata.

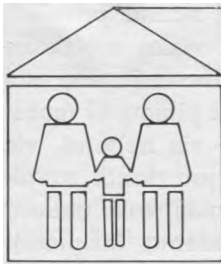
Atpūsk nors kvapą ežerų,
durpynų, samanų ir ajerų.
Kartais saldus tas kvapas man...

Atsimenu — kaip žalia sunka sunkėsi,
kada lazdynu riešutai dar neprinokę...
Ir mes maži vaikai taip džiaugėmės,
atradę pirmą baravyką tėviškės miške.

Atpūski, vėjau, man
iš tolimųjų šiaurės sutemų
tiksliai dvelkimą gaivalingai gaivų...

Kai vėl pavasari jauna žolė žaliuos.
Purienos gels, žibuoklės mėlynuos.
Ir baltos svaigstančios alyvos pražydės
daržely po langais.

Kai vėl pakvimpa aitrūs ievų kvapas.. -
Atpūski, vėjau, man nors aromata.

Ar nėra rąsto nuosavoje akyje?

D. Bindokienė

Naujojo "L.L." konkurso temos prašyte prašosi pieštuko ir popieriaus lapo: jos tokios gyvenimiškos, kiekvienam prieinamos ir suprantamos — tik sėsk ir rašyk. Iš tikrųjų, ar gali būti labiau skatinanti tema, kaip: koks turėtų būti vyras ar žmona? Kiekvienam vedusiam, kiekvienai ištekejusiai labai aišku, koks tas partneris turi būti. Tik kaip čia, prieš išsiunčiant konkursui, nekaltai palikti rašinį ant stalo, kad reikiamas asmuo pasiskaitytų ir pasitaisytų? Gaila, kad konkurso puslapių skaičius apribotas; kuri žmona negalėtų žymiai daugiau parašyti apie turimo vyro ydas ir apie įsivaizduojamo gyvenimo draugo dorybes? Kuris vyras negalėtų raštu savo žmonai įrodyti, kad ji turi nemažai pasitempti iki įkops į jo idealizuojamos moters vietą?

Gal tik tėvam kiek sunkiau viešai pareikšti savo mintis. Juk, galima sakyti, kokius užsiauginai vaikus, tokius ir turi. Tačiau svajoti niekas nedraudžia... O vaikams, tai vienas menkniekis — jie labai gerai žino, kokius tėvus norėtų turėti. Jiems tik sėsti ir rašyti. Gal kalbos klausimas kiek keblus, bet redaktorius kantrus, ištaisys.

Taip bent galima įsivaizduoti reakciją į konkurso temas. Tačiau norisi susimąstyti ties pačiomis temomis ir tuo, kad jos parinktos, gerai pažįstant žmogaus silpnybę: apie krislus artimo akyje kalbėti lengva, nežiūrint, kad iš medžiagos savoje akyje ir dangoraižį pastatyti galima.

O jeigu tų, kurios noriai popieriaus lape ar į kaimynės ausį skaičiuoja savo vyrų ydas, kas paklaustų, kokia tu esi žmona?

Dar geriau, jeigu ji pati, atsisėdusi prieš veidrodį, nuoširdžiai pažvelgtų sau į akis ir paklaustų: ar aš esu gera žmona savo vyrui? Kurias mano ydas jis išskaičiuotų, ką norėtų pakeisti, pataisyti... Žinoma, sakyti ji, mano vyras toks jau žmogus, kad jam viskas negerai: valgis neskanus, kambariai nepakankamai sutvarkyti, vaikai neklauso, suknelė per brangi, draugės tuščiavidurės... Kas ten jo visų norų ir supaisys? Bumba ir bumba be perstojimo. Tiesiog baisu, kai artėja jo iš darbo grįžimo laikas. Sėdi visą dieną įstaigoje ir, tur būt, galvoja, kur priekabių rasti. Tik žengs pro duris, ir prasideda. Kaip aš galiu suspėti kiekvieną dieną laiku pietus išvirti? Vaikai murzini — patys išsimurzina — kambarius pritaršo, telefonas visą dieną skamba... Mano pareiga po krautuves važinėti, kaip kitaip ką pigiau nupirksiu? Reikia ir knygą paskaityti, ir su žmonėmis pabendrauti. Vyrui viskas negerai: tai nemeili, tai negudri. Mano tik, kad pamos, ir šoksiu į glėbį. Nėra laiko, nėra ūpo, gaila ir televizijos programų, kurios, kaip tyčia, vėlesniu laiku būna. Už šukuoseną sumokėjau 20 dol., reikia saugoti, kad nesusitaršytų... Aš jam ne kartą sakiau, kad, va, Marytės vyras dukart tiek pinigų uždirba, arba Nijolės vyras dažnai rožių puokštę jai parneša... Ona vis giriasi, kad kartą per savaitę vyras į gerą restoraną nusiveda, o Vita (kad ji kur!) sakė, kad vyras antrą darbą įsitaisęs ir jai kailinius nupirkęs, Gudrus tas jos vyras, su doktoratu, o manasis... Ką čia ir bekalbėti? Aš ir taip gera žmona, tik jis nemoka įvertinti.

Vyras tuo tarpu užsitrenkia darbo kam-

bario duris ir skubiai rašo temą. Už durų klykia, pešasi vaikai, žmona nemoka jų sutvarkyti, net pamokų nepadedą paruošti. Kitos ir vakarinius kursus suspėja lankyti, ir įdomiai pakalba, o ji tik apie puodus sukiojasi ir dūsauja. Žolė kieme nepiauta, šviežios kavos neišverda. Tuoj reikės eiti į posėdį, o kojinės nesuporuotos. Televizija netaisyta, vamzdžiai vonioje užsikimšę — kokia ji nerūpestinga šeimininkė, sunku ir suprasti nežinančiam. Kas matė, kad su tokia kasdienine suknele vyrą iš darbo grįžtantį sutiktų? Kodėl kitos ir tvarkingos, ir gražios, o ji visą savaitę dažo valgomąjį ir vis dar nebaigė. Dažai dvokia visame bute, gerai, kad savaitgaliui išvažiuoju žvejoti su draugais. Reikia kiek atsipalaiduoti. Bepigu jai, sėdi namie, viskuo aprūpinta, man reikia įstaigoje už būvį kovoti. Tiesiog negalima suprasti, tų visų jos priekaištų. Ko jai trūksta? Kuo ji nepatenkinta? Matyt, jau toks nedėkingas tos moteriškos būdas!

Į paauglės amžių neseniai įžengusi. Raselė taip pat pila konkursui temą. Tėvai jos nesupranta, tarytum ji vis dar vystykluose: kur eisi? su kuo eisi? Nerūkyk, negerk, neliesk narkotikų nė iš tolo; su tuo nedraugauk, su anuo nevaikščiok, su tom mergaitėm nesusidėk. Vis ne ir ne. Visos draugės gali rengtis, kaip nori, gali grįžti, kada nori. Joms pamokos nesvarbu: nori — darai, nenori — palieki. Drabužius pačios perkasi, kokius nori, o čia vis motina iš paskos su patarimais. Duoda pinigų, tai mano, kad turi teisę viskam. Kitos nuosavus automobilius vairuoja, o jos tėvai net su puikiausiu apylinkės bernu neleidžia pasivažinėti. Eik į mokyklą, eik į bažnyčią, kalbėk lietuviškai, padėk apsiruosti! Gražiausi jaunystės metai užnuodijami. Jeigu tėvai nepasikeis, reikės, tur būt, iš namų pabėgti...

Motina ir tėvas vis žvilgčioja į laikrodį. Jau po vienuoliktos, o kur ta duktė? Ir vaikai šiais laikais — trenkė durimis ir išėjo. Visą širdį vaikui atiduoti, o jis tau... Įtaisėm naujus baldus kambariui, televiziją spalvotą nupirkom ir stereo. Būtinai reikėjo tų gauruotų bernų ir purvinų mergiočių prisikviesti! Tokie jie visi nemandagūs ir ne-

švarūs, dar gali parazitų į namus priveisti. Norejo slidinėt — leidom, viską supirkom, nors kainavo šimtus. Leidžiam į gerą mokyklą — turi būti gera, tiek pinigų už mokslą sumokam, — o vaikui vis negerai, vis mes negerai. Kas bus, kad jau dabar suvaldyti neina. Greičiau susirastų kokių padorų berniuką — medicinos studentą, inžinierių, — ištektų ir nuo galvos rūpestis nukristų. Jeigu reiktų rašyti temą apie padorius, paklusnius vaikus, tai mes tikrai žinotume, ką pasakyti...

Kritikuoti artimą ir jo klaidas (žinoma tik gero norėdami) parodyti pirštu — visi žinovai. Pažvelgti į save taip, kaip kiti mus mato, matyti savo dėmes, savo ydas reikia labai subrendusio ir didžiadvasiško žmogaus. Reikia tikėtis, kad visi tie, kurie dalyvauja "L.L." skelbiamuose konkursuose ir yra tokie, iš minios išsiskiria, lietuviai.

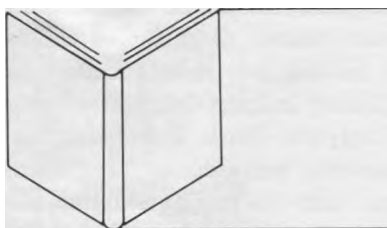
- *Indijoje* yra 8 milijonai katalikų. Veikia 18 bažnytinių provincijų, kur darbuojasi 2 kardinolai, 92 vyskupai, 6.000 kunigų ir daugiau kaip 33.000 seselių vienuolių.

- *Japonijoje* yra 374.000 katalikų, kuriuos aptarnauja 1.920 kunigų, 270 brolių vienuolių ir netoli 7.000 seselių, kurių daugumas vietinės kilmės. Kunigystei ruošiasi per 400 klierikų. Japonijos katalikai vadovauja 12-kai universitetų, 30-čiai aukštesniųjų mokyklų, 54-rioms gimnazijoms ir daugiau kaip 200 pradžios mokyklų.

- *Iš Pietų Vietnamo* ištremtas vienas prancūzas misijonierius vyskupas praneša, kad Bažnyčia tęsia ten savo darbą, nors ir sunkesnėse sąlygose dabar komunistų valdomame krašte.

- *Ekumeninis krikščionių spaudos biuras* įsteigtas Singapūre. Į jį įsijungė penkiolikos kraštų krikščioniškųjų laikraščių redaktoriai ir laikraštininkai. Biuro tikslas — teikti Azijoje leidžiamiems krikščionių laikraščiams ekumenines informacijas.

- *Meno premija*, Portia Geach Memorial Award, kuri yra viena iš pirmaujančių Australijoje, laimėjo seselė Margarita Mary, meno mokytoja dominikonų mokykloje Sidnėjėje. Premija — 3.175 dol.

Pėdos mirties zonoje

E. L. P.

Pripuolamai dovanų gavau knygą. Pripuolamai, neturėdama kitos parankės, pradėjau ją skaityti. Ir kuo daugiau skaičiau, tuo nesmagiau jaučiausi. Tai buvo knyga, kurią turėjau skaityti *ne pripuolamai!* Tai buvo knyga, kurią būčiau turėjus skubėti įsigyti, kol ji dar neišparduota, nes visi lietuviai ją perka, ir laida jau gali išsibaigti! Įsivaizduočiau, kad kai kurie ją jau verčia į kitas kalbas. Deja — taip nebuvo. Apie knygą nieko nebuvau nei girdėjusi, nei skaičiusi. Atrodo, kad mūsų pažįstamų tarpe bei mūsų skaitomaj spaudoj jokių *didelių atgarsių* dėl jos nesigirdėjo.

Knyga, "Pėdos mirties zonoje", parašyta Elenos Juciūtės, turėtų būti perskaityta kiekvieno lietuvių laisvame pasaulyje. Kodėl buvo tiek daug "triukšmo", kai pasirodė Solženycino "Gulag Archipelago"? Kodėl buvo tokia stipri reakcija, kad jo knygą visi diskutavo, stengėsi įsigyti ir net ankstyvesnius, dar neskaitytus Solženycino veikalus iš knygynų graibstėsi? Kodėl ieškojom Solženycino knygose kokių žinių apie lietuvius — jų laikyseną bei sąlygas Sovietų kalėjimuose? Ar tai darėme dėl mados, nes visas pasaulis apie "Gulagą" kalbėjo, nenorėjome ir mes pasirodyti "ne intelektualais"? Ar mes tikrai nuoširdžiai domėjomės žiniomis apie lietuvių kalinių likimą? Atsižvelgiant į tai, kodėl nepuolam skaityti savo žmogaus, lietuvės Elenos Juciūtės, aprašymų apie pokarinius laikus Lietuvoje ir autorės pergyvenimus Sibire? Juk ta knyga papasakoja, ką mūsų broliai ir seserys Lietuvoje pergyveno ir pergyvena dabar, jausdami komunizmo "išlaisvinimo" ranką. Tų

laikų, būdami jau tremtyje, nepergyveno nei mūsų vyresnioji karta, nei vidurinioji ir, savaime aišku, nei jaunesnioji.

Apie tokius įvykius, kuriuos Juciūtė aprašo, mes turime nujautimą, truputį žinių iš "Kronikos" ir gal esame girdėję šį tą iš kurių artimųjų. Knyga "Pėdos mirties zonoje" padėtų mums ne tik užjausti Lietuvos lietuvių, bet ir juos teisingiau suprasti. Taigi tie, kurie gali, lankosi šiandieninėje Lietuvoje, gal net neturėdami jokios sąvokos apie šiandieninės Lietuvos santvarką, neišsivaizduodami, kokia elgsena galėtų artimiesiems pakenkti ir nesuprasdami, koks yra dvasinis pergyvenimas lietuviams, mėginantiems išorinai prisitaikyti prie komunizmo, kad galėtų egzistuoti.

Jei kalbame apie meilę Lietuvai, jei stengiamės savo vaikuose įdiegti lietuviškumo kibirkštį, tai nebūkime veidmainiai ir rinkime visas žinias, kiek tik galime, apie mūsų kenčiančią tėvynę, kurios gyventojai neša tikrą Golgotos kryžių, ir ištieskime savo seserims ir broliams ne tik pagalbos ir užuojautos, bet ir supratimo ranką. Jų padėtis nėra lengva.

Elena Juciūtė savo įvade nepriskaito sau laurų, nesilygina su pasaulinėmis garsenybėmis ir neišsivaizduoja savęs žymia rašytoja. Ji tik kukliai ir malonių stiliumi atpasakoja savo pergyvenimus, kai pasiliko tėvynėje, užėjus vokiečiams ir komunistams. Jos sesuo ir mama pasitraukė į Vakarų. Ji liko viena stebėti vokiečių terorą ir rusų pergale, badą Rytprūsiose ir rusų sauvaviavimą Lietuvoje. Iš profesijos mokytoja, ji buvo 1946 m. paskirta mokyklos direk-

tore. Tai buvo pareigos, kurių kiekvienas kratėsi. Norint tas pareigas sėkmingai atlikti, teko prisitaikyti ir prie lietuvių partizanų, ir prie komunistų. Pavyzdžiui — komunistai mokykloje iškabino Lenino ir Stalino paveikslus, o partizanai tuos paveikslus nuplėšė, jų vietoje pakabindami kryžių ir Vytį. Mokytojai ir ypač direktoriai lieka "viduryje". Jei direktorius pašalins kryžių ir sukabins komunistinius paveikslus, jis užsitrauks partizanų nepasitenkinimą. Jei direktorius jo nenuims, susilauks komunistų arešto. Antra vertus, jei nieko nebijodamas nuims kryžių ir Vytį, tai bus įrodymas, kad turi ryšius su partizanais, ir tada vėl gresia areštas. Taigi mokytojų ir direktorių pareigos buvo sunkios, ypač kai reikėjo prieš savo auklėtinius išorinai elgtis ne pagal savo sąžinę.

Elena Juciūtė 1946 m. įstojo į partizanų eiles ir todėl 1949 m. buvo suimta. Autorė aprašo įvairius kalėjimus, tardymus ir teismus. Ji pasakoja, kokiose baisiose sąlygose kaliniai buvo laikomi, ir stebisi, koks atsparus žmogaus kūnas, kad taip atsilauko prieš visokius nepatogumus ir pažeminimus. Ypač skaudu skaityti apie motinų kalėjimus Sibire ir sunkų vaikų likimą. Knygoje yra nuotraukų iš Sibiro stovyklų ir parodomieji rankdarbiai, kuriuos autorė ir jos pažįstami dirbo, būdami kalėjimuose. Atrodo, kad autorė myli gamtą ir džiaugiasi net ir žiauraus Sibiro miškais ir gėlėmis. Lietuvės kalinės, kiek įstengdamos, ir kalėjime šventė savo tradicines šventes — Kūčias, Velykas ir t.t.

Beveik aštuonerius metus iškalėjusi, Juciūtė drauge su devyniom kitom lietuvių buvo paleista iš kalėjimo 1956 metais. Grįžo į Lietuvą suvargusi, pakirsta sveikata, išsiilgusi savo gimtojo krašto. Tačiau ta išsvajota tėvynė ne mielai priėmė buvusius Sibiro kalinius. Žmonės, valdžios prigrasinti, jų bijojo, kad neužsitrauktų ant savęs komunistų represijų. Atvykus iš Sibiro, reikia užsiregistruoti. Norint užsiregistruoti, reikia susirasti gyvenamą vietą. Visokių kliūčių buvo daroma gyvenamos vietos suradimui, tuo būdu trukdant užsiregistruoti.

ma, o neužsiregistravus, darbo neįmanoma gauti. Pašalpos jokios. Grįžusių iš Sibiro padėtis buvo beveik beviltiška. Kai kurie grįžo atgal į Sibirą ir kaip "pionieriai" kūrėsi, nes ten sąlygos jiems buvo lengvesnės. Tačiau autorė, pakeldama neapsakomus sunkumus, liko tėvynėje. Stalinui mirus, Lietuvoje reikalai kiek palengvėjo. Šiek tiek sumažėjo vieši areštai bei masiniai trėmimai, tačiau žmonių gąsdinimas nesustojo. Vyko įvairūs pogromai, žmonių apgaulinėjimas, psichologinis baiminimas ir "nusikaltimai" prieš įstatymus, kurie dar nebuvo išleisti. Nepasitikėjimas nei aplinka, nei kitais žmonėmis sukėlė didžiulį nervinį įtempimą, kuris dažnai vedė net iki savižudybės. Plačiai aprašoma Palanga ir pasaulinių įvykių įtaka už geležinės uždangos. Juciūtė, 1966 m. sesers iškviesta, perėjusi įvairias kančias dėl dokumentų sutvarkymo, išvyko į Ameriką.

Aš pati nesu nei literatė, nei visuomenininkė, tik šeimą auginanti biologė. Esu labai dėkinga tėvams už prasmingą dovaną. Tvirtai rekomenduoju, kad kiekvienas, kuriam rūpi Lietuvos padėtis, Elenos Juciūtės knygą "Pėdos mirties zonoje" artimoje ateityje perskaitytų.

- *Naujoji Gvinėja*, esanti į šiaurę nuo Australijos, tapo nepriklausoma. Turi apie 3 mil. gyventojų, jų tarpe apie 700.000 katalikų, paskirstytų į 17 vyskupijų, kuriose dirba apie 500 kunigų, kurių tik 40 yra vietiniai. Pirmą papuasų vyskupą Paulius VI iššventino 1970 m. Krašte yra viena kunigų seminarija ir nemažai katalikų mokyklų, kurių įtaka didelė.

- *Tarptautinės katalikų vyrų federacijos* prezidentu išrinktas Ferd Niehaus iš Cincinnati.

- *Berniukų Miesto Nebraskoje* įsteigėjo kun. Edv. Flanagan pirmas gyvenamas namas paverstas muziejumi.

- *JAV Katalikų šalpos tarnyba* net 82-iesiems atsilikusiems kraštams per metus (iki birž. 30 d.) yra suteikusi pašalpos daiktais, pinigais ir patarnavimais už 226,5 mil. dol.

kalba

Skyrių tvarko JUOZAS VAIŠNYS, S.J. / Patarėjas — PROF. PETRAS JONIKAS

PRATURTINKIME SAVO KALBĄ

Jau esame šiame skyriuje rašę apie vaizdingus posakius su žodžiais *akys, ausys, burna*, dabar pateiksime mūsų liaudies kalboje nugirstų posakių su žodžiais *gerklė, kaklas, sprandas*. Tie posakiai padės praturtinti mūsų kalbą, kuri čia, išeivijoje, vis darosi skurdesnė.

Gerklė

GERKLĘ LEISTI, LAIDYTI — šūkauti, rékti, šaukti: Nelaidyk be reikalo gerklės, vis tiek tamstos niekas nebijo.

GERKLĘ AUŠINTI — be reikalo kalbėti, niekus kalbėti: Neaušink gerklės, vis tiek jo neįtikinsi. Nustok, plepy, gerklę aušinęs.

GERKLĘ PALEISTI — garsiai rékti, šaukti, imti verkti: Ko gi čia dabar taip gerklę paleidai, kad net sienos dreba? Vos tik vaiką pabariau, tuoj gerklę paleido.

" GERKLĘ PAVILGYTI, PRAPLAUTI, PRA-SKALAUTI — truputį išgerti: Na, jeigu tau viskas taip gerai pasisekė, tai pavilgyk šiek tiek gerklę. Atsiprašom, sveteli, kad neturim nė lašo gerklei praplauti.

GERKLĘ PLĖŠTI — garsiai dainuoti: Vyrai susirinkę kad užplėšė gerkles, tai net visas kaimas skambėjo.

GERKLĘ PRARÉKTI — užkimti: Tiek varai dainavom, kad visai gerklę prarėčiau.

GERKLĘ UŽIMTI — netekti žado iš nustebimo: Man net gerklę užėmė, kai tai išgirdau.

GERKLĘ UŽKIŠTI — nutildyti, nutilti: Kartą ir aš jam užkišiu gerklę. Užkišk gerklę, dar mamą prikelsi, ar nematai, kad miega.

Į GERKLĘ PILTI — girtuokliauti: Tur būt,

vėl smuklėje į gerklę pila, kad nėra namie.

IŠ VISOS GERKLĖS — garsiai šaukti, juoktis: Kad ims vyras iš visos gerklės šaukti! Prapliupo juoktis iš visos gerklės.

KAIP IŠ GERKLĖS IŠTRAUKTAS — labai susiraukšlėjęs, suglamžytas: Žiūrėk, koks jo švarkas — kaip iš gerklės ištrauktas.

KĄSNĮ IŠ GERKLĖS IŠTRAUKTI — pavydėti: Ji pasiruošusi net kąsnį man iš gerklės ištraukti.

PER (PRO) GERKLĘ IŠLEISTI, PERLEISTI, PRALEISTI — pragerti: Tokį turtą turėjo, bet viską pro gerklę praleido. Ką tik jis uždirbą, viską per gerklę išleidžia.

UŽ GERKLIŲ SUSIKIBTI — peštis, muštis: Per vestuves broleliai vos tik už gerklių nesusikibo.

Kaklas

ANT KAKLO LIPTI — labai daug darbų būti: Vieną darbą baigi, o jau kitas ant kaklo lipa.

ANT KAKLO MESTIS — prie ko nors labai lįsti: Ko tu taip meties jam ant kaklo, matai, kad jis nenori.

ANT KAKLO PULTI — ką apkabinti: Kai po tiek laiko vėl susitikom, tuoj puolėm vienas kitam ant kaklo.

ANT KAKLO UŽSIKABINTI — ištekti: Matai, tokia nevykėlė, o užsikabino ant kaklo taip šauniam vyrui.

IKI GYVO KAKLO — labai įkyrėti: Man tas darbas įsiėdė iki gyvo kaklo.

IKI KAKLO: labai daug: Namuose darbo iki kaklo. Turi pinigų iki kaklo, bet sveikatos nėra. Privalgiau iki kaklo. Labai blogas kelias, dumblo iki kaklo.

VIRVĘ (KILPĄ) ANT KAKLO UŽDĖTI,

UŽNERTI — nemalonę užsitraukti, arti pavojaus būti: Nieko gero iš to nebus, užners jis tau virvę ant kaklo. Jis nė nepajus, kaip jam kilpą ant kaklo užners.

ŠUNS KAKLĄ APSIKABINUS VERKTI — labai verkti: Jei tėvų neklausysi, tai kada nors šuns kaklą apsikabinęs verkši.

KAKLE STOJASI — labai nemalonus, grasus, įkyrus: Man tokie žmonės kakle stojasi. Tos tavo kalbos kakle stojas.

Sprandas

KIETAS SPRANDAS — ištvermingas, patvarus: Mano sprandas kietas, taip lengvai manęs neįžeisi. Ūkininko sprandas kietas, nors ir visi ant jo joja, bet niekas nenulaužia.

ANT SPRANDO — labai arti: Įsitaisyk šiltesnius drabužius, juk žiema jau ant sprando. Vakaras jau ant sprando, o į namus dar nesijudina.

ANT SPRANDO KARTIS, KABINTIS — kibti prie ko: Žiūrėk, kaip ji kabinasi ant mano vyro sprando. Tokia piemenėlė jau užsikorė ant šito vyro sprando.

ANT SPRANDO ATSIŠĖSTI, JOTI, LIPTI, UŽSIKARTI — ką nors išnaudoti, kieno sąskaita gyventi, turėti ant ko nors valią: Dar jis ne vienam ant sprando atsisėdęs. Ar gi aš galiu būti rami, kai marti man ant sprando jodinėja? Tai tau ir vyras, kad leidžia pačiai (žmonai) sau ant sprando joti. Jeigu tik nusileisi, tai visi tau ant sprando lips. Kas tik gali, tai ir užsikaria silpnesniam ant sprando.

ANT SPRANDO PRISIIMTI — daug įsiškolinti: Tau nereikėjo tiek skolų ant sprando prisiimti.

ANT SPRANDO UŽSIKABINTI — ištekti: Tiek amželio sulaukus, jau, tur būt, niekam ant sprando neužsikabins.

NORS ANT SPRANDO JUNGĄ DĖK — labai storas, riebus: Tai bernas, nors ant sprando jungą dėk.

SPRANDĄ IŠNEŠTI — išbėgti, išvažiuoti, pasišalinti: Ir gerai padarė, kad sprandą išnešė.

SPRANDĄ LAUŽTI — išnaudoti: Visi, kas tik norėjo, jo sprandą laužė.

SPRANDĄ LENKTI — žemintis, patai-

kauti: Tėvelis, amžiną atilsį, prieš nieką sprando nelenkė.

SPRANDĄ NULENKTI — nusileisti, nuolaidžiauti: Pradžioj dar jis spyrėsi, bet pas-
kui nulenke sprandą.

SPRANDĄ NUSISUKTI — žūti, galą gauti: Ar nori sprandą nusisukti, kad ten len-
di? Nevažiuok taip greit, dar sprandą nusi-
suksi.

SPRANDĄ NUSUKTI: nubausti: Jei neklausysi, aš tau sprandą nusuksiu.

SPRANDĄ RIEŠTI — didžiuotis, įsivaizduoti: Žiūrėk, kaip jis sprandą riečia, su bet kuo nenori kalbėti.

Į SPRANDĄ DUOTI — mušti: Jeigu jis tau duos į sprandą, nenusileisk — pilk atgal.

GAUTI Į SPRANDĄ — gauti mušti: Kai gausi į sprandą, tai pamatysi, ką reiškia manęs neklausyti.

SPRANDĄ Į TVORĄ KIŠTI — nelaimingai ištekti, už blogo vyro išeiti: Kam ji už to girtuoklio ėjo, kam kišo sprandą į tvorą!

SPRANDU JODYTI, JODINĖTI — išnaudoti ką nors: Jeigu tik galėtų, tai jis mano sprandu jodytų. Kam leidies vaikams savo sprandu jodinėti?

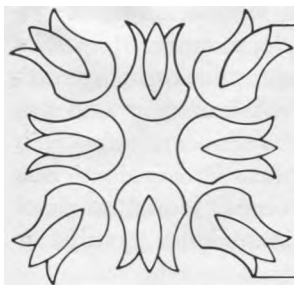
SPRANDŲ DUOTI — mušti: Kad duosiu aš tau sprandų, tai visą gyvenimą atsiminsi.

- *Aktorė Sophia Loren* atsiuntė penkis žiedus su rubiniais naują bažnyčią Llano, Texas, statančiam kun. A. Goosen, kad, juos pardavęs, panaudotų šventovės statybai.

- *Prievartos veiksmai*, rodomi televizijoje, demoralizuoja jaunimą ir ardo šeimos. Bažnyčios bei mokyklos teigiamą įtaką. Taip pareiškė Federalinio investigacijų biuro (FBI) direktorius Clarence Kelly, kalbėdamas Atlantoje.

- *Filmą "Mesijas"* Italijoje ir Tunisijoje susuko amerikiečių kun. P. Peytono, žinomo rožinio kalbėjimo apaštalo, rūpesčiu.

- *Vien iš Čikagos apylinkių* misijose dirba 266 pasauliečiai vyrai ir moterys, kuniagai, seselės ir vyrai vienuoliai. Jie darbuojasi 43-se kraštuose.

**LIETUVOJE PRANAŠAUJAMA
ŠALTA ŽIEMA**

Vasara buvo šilta ir ilga, užsitęsusi iki vėlyvo rudens. Spalio pradžioje atšalo. Apie artėjančią šalčio bangą jau rugsėjo 16 d. pranešė pirmieji pilkųjų žąsų žvalgai. Per dešimt stebėjimo metų, tik vieną kartą žąsys atskrido anksčiau, negu šiemet. Rugsėjo pabaigoje dideliais pulkais skrido žemėninės žąsys. Įdomu, kad jos nei Žuvinte, nei aplinkiniuose ežeruose nenusileido, bet tęsė kelionę į pietvakarius. Paprastai trejetą-ketvertą savaitę gyvendavo Lietuvos ežeruose, ganydavosi žiemkenčiuose. Spalio 8 d. pasirodė tikrasis šalčių pranašas — didysis erelis rėksnys.

Šiaurinių sparnuotų svečių ankstyvas apsilankymas rodo, kad gali greit užšalti ežerai, šiemet gali būti gili ir šalta žiema. Praėjusias tris žiemas daug Lietuvos ežeruose gyvenusių paukščių visai neišskrido, bet žiemojo vietoje. Medžiotojai ir gamtos apsaugos draugijų nariai yra prašomi pasirūpinti esančiais gulbiukais Žuvinto, Žalčio ir Tolokio ežeruose. Obelijos ežere tebėra beplunksnių, dar tik pūkais apaugusių gulbių jauniklių. Jie jau nesuskubo išskristi prieš ledui sukaustant vandenį.

LIETUVOJE LEIDŽIAMA ENCIKLOPEDIJA

Okupuotoje Lietuvoje gautas leidimas leisti "Lietuvišką tarybinę enciklopediją", bet ji turi nenukrypti nuo Tarybų Sąjungoje išleistų respublikinio enciklopedijų vidurkio. Rašoma, kad laida sieks 75 tūkstančius egzempliorių. Redakcija įsikūrė Vilniuje, kurioje dirba daugiau kaip šimtas žmonių. Redakcijai talkininkauja ir pataria žymūs

respublikos mokslininkai bei kultūros veikėjai.

"Lietuviškoji tarybinė enciklopedija" duos žinių iš viso pasaulio apie visos žmonijos kultūrą. Daug bus skiriama vietos lituanistinėms temoms ir daugiau teikiama žinių toms mokslo sritims, kuriose dirba Tarybų Lietuvos mokslininkai. Ji turės 152 įklijuotus žemėlapius, daugiau kaip 600 tekstinių žemėlapių, beveik tris tūkstančius portretų ir apie keturiolika tūkstančių paveikslų bei piešinių, kurių daugumas bus spalvoti. Pirmasis tomas turi 640 puslapių ir apima dalį nuo A iki B.

**NAUJA KNYGA APIE GUDRAGALVIUS
ŽEMAIČIUS**

"Mokyti žemaičiai" — Liudviko Jucevičiaus parašyta knyga, neseniai išspausdinta "Vagos" spaustuvėje. Ši knyga jau buvo paruošta spaudai 1841 m. paties autoriaus, bet dėl nežinomų aplinkybių neišspausdinta. Rankraštis buvo dingęs. 1971 m. jį netikėtai atrado V. Raudeliūnas Lenkijos tautinėje bibliotekoje — Varšuvoje.

Liudvikas Jucevičius (1813-1846) buvo vienas iš veikliausių tuo metu besireiškiančių lituanistinio sąjūdžio atstovų. Jis visą savo literatūrinį užsidegimą skyrė lituanistikai. Jis rašė apie Lietuvos kraštą, jo praeitį, žmones, jų kalbą ir ypač tautosaką. L. Jucevičius, rašydamas šį veikalą, naudojo si tuo metu spaudoje skelbtais straipsniais ir savo kelionėmis po Žemaitiją. Jis žemaičiais vadina ne tik pačioje Žemaitijoje gyvenančius žmones, bet ir tuos, kurie kalbėjo savo gimtąja lietuvių kalba, nors gyveno ir kitose Lietuvos srityse. Dėl to į "Mokytų žė-

maičių" tarpą pateko daug veikėjų, kurie Žemaitijoje gimę ar ten kurį laiką dirbę. Tokie yra poetas Antanas Strazdas, K. Sirvydas, K. Kontrimas, K. Bogušas, P. Norvaiša, A. Daugirdas ir kt.

Knygoje ypatingai išryškinta K. Bogušo, S. Stanevičiaus, A. Strazdo, D. Poškos ir S. Valiūno gyvenimo aprašymai, kuriuose L. Jucevičius iškelia šių žmonių pasiaukojimą ir didelę lituanistinę veiklą.

LIAUDIES BUITIES MUZIEJUS

Prie Kauno marių, 100 hektarų plote, atkurta daugiau kaip 30 pastatų. Daugumas jų atkelti iš įvairių Lietuvos vietovių: Aukštaitijos, Žemaitijos, Dzūkijos ir Suvalkijos. Įdomūs, bet jau bebaigią sunykti pastatai atstatomi iš naujų medžiagų. Pastatai grupuojami į sodybas su visomis mažmenomis. Pastatų viduje — įdomiausi ir būdingiausi žmonių naudojami daiktai.

Muziejuje šiuo metu plačiausiai atstovaujama Žemaitija, iš kurios yra 25 pastatai. Įdomiausia yra Gaudingos sodyba, kurioje yra labai retas lietuviškas rentinis pastatas — numas. Šis pastatas neturi lubų, langų ir krosnių. Gyvenę jame žmonės šildydavosi prieš atvirą ugniakurą. Nuo gaisro numą saugojo virš ugniakuro pakabinta iš vytelių nupinta ir moliu apdrėbta pakriautė. Numo dalis atitverta siena, už kurios buvo laikomi gyvuliai. Numo duryse įrašyti 1865 metai.

Liaudies buities muziejus atidarytas tik prieš metus, kurį jau aplankė apie 100 tūkstančių žmonių. Kas metai jis bus papildomas, atkeliant daugiau trobų, klėčių, tvartų, kluonų, pirčių iš visos Lietuvos. Muziejuje numatoma dar pastatyti apie 80 pastatų. Bus atkurta 18-tojo amžiaus baudžiauninko sodyba, pastatyta puodų degykla, Sūduvos dvigalis gyvenamasis namas — stuba, vilkaviškietiška bulvinė, žvejo troba ir tvartas su daržine po vienu stogu, žuvų rūkykla. Didelis dėmesys skiriamas miesteliui, kuris bus atkurtas su visais būdingiausiais jo bruožais.

Jau dabar muziejuje yra įsikūrusi Liaudies muzikos teatro grupė, kurios rengi-

niams bus pritaikytas vienas klojimas. Sekančiais metais lankytojai muziejuje sutiks muzikantų, dainininkų, pasakorių, pokštinninkų iš įvairių Lietuvos kaimų, o taip pat ir grupinius dzūkų, suvalkiečių, aukštaičių ir žemaičių pasirodymus. Prižiūrėtojai bus apsirengę tautiniais rūbais. Įdomumo dėlei muziejuje gal bus ir vienas kitas gyvulys ar paukštis.

BALTISTŲ SUVAŽIAVIMAS

Rugsėjo mėn. pabaigoje Vilniaus Valsstybiniame V. Kapsuko universitete įvyko trečiasis baltų kalbotyros mokslininkų suvažiavimas, kurio vicepirmininkas buvo prof. dr. Vytautas Mažiulis. Suvažiavime dalyvavo mokslininkai iš penkių respublikų ir iš devynių užsienio kraštų. Per tris dienas buvo perskaityta ir išsvarstyta 65 pranešimai. Juose buvo kalbama apie baltų kalbų santykį su kitomis indoeuropiečių kalbomis ir dabartinių baltų, t.y. lietuvių ir latvių kalbų bei jų tarmių susidarymą. Indoeuropiečių kalbų giminystės santykių tyrinėjimui baltų kalbos turi labai svarbią reikšmę. Baltistikos pažangai didelės reikšmės turi baltistų mokslininkų bendravimas su baltistikos žymiausiomis vietovėmis — Vilniumi ir Ryga.

DAUG DOKUMENTŲ APIE LIETUVOS KULTŪRININKUS LENINGRADO ARCHYVUOSE

Leningrado istorijos archyve, kuriame ilgus metus dirbo Simonas Daukantas, rasta visų lietuvių kultūros veikėjų, turėjusių Rusijos imperijoje valstybines tarnybas, asmeninės bylos. Čia sukaupotos dar mekeno nevartytos Lietuvos mokslo įstaigų (jų tarpe ir senojo Vilniaus universiteto) ataskaitos, susirašinėjimai tikrinimo klausimais dėl lietuviškų knygų leidimo ir kita reta medžiaga.

Šiame archyve yra net trys kultūros veikėjo ir rašytojo Petro Vileišio asmens bylos. Lituanistikai nepaprastai įdomus Eduardo Voltero fondas, saugomas TSRS Mokslų akademijos archyve, kuriame yra daugiau kaip 700 bylų, iš kurių dvi turi labai retų nuotraukų. Šiame fonde yra įdomi K. Do-

nelaičio kūrybos tyrinėtojo F. Tecnerio dovanota (jau gerokai išblukus) 1896 m. balandžio mėn. nuotrauka, vaizduojanti K. Donelaičio paminklinio akmens atidengimo dalyvius prie Belovo namų. Ypač įdomus neatpažintų laiškų skyrius, kuriame yra J. Basanavičiaus, J. Spudulio, A. Dambrausko-Jakšto, K. Būgos, V. Krėvės-Mickevičiaus ir kt. dar niekur nespausdintų laiškų. Taip pat mažytė skriautelė Žemaitės laiško, rašyto 1905 m. vasario mėn. 20 d. iš Grauzikų dvaro, šalia Kelmės.

NUOTRUPOS

* Vilniuje įvyko lietuvių literatūros vertėjų suvažiavimas, kuriame dalyvavo daugiau kaip 60 žmonių iš kitų respublikų ir daugelio socialistinių šalių. Šia proga, Lietuvos respublikos rašytojų lydimi, svečiai lankė žymesnes Lietuvos vietas ir suruošė kelis literatūrinius vakarus.

* Lietuvių literatūra verčiama į 34 TSRS tautų ir 22 užsienio kalbas. 1940-74 m. lietuvių grožinę literatūrą vertė daugiau kaip 1400 tarybinių vertėjų ir 350 iš užsienio šalių.

* Vilniuje, Lietuvos TSRS Mokslų akademijos centrinėje bibliotekoje, buvo parodyta penki šimtai naujausių lenkų leidinių. Norėta supažindinti lietuvius su paskutinių dvejų metų lenkų mokslininkų darbais, daugiau kaip dešimtyje mokslo šakų.

* Kauno Lėlių teatro grupė, kurios vadovas ir vyriausias režisierius yra S. Ratkevičius, praeitą vasarą du su puse mėn. keliavo po Pietų Amerikos kraštus. Teatras turėjo daugiau kaip 60 pasirodymų.

* Balio Sruogos dramą "Pajūrio kurortą" suvaidino Šiaulių Dramos teatras. "Pajūrio kurorto" veiksmas vyksta koncentracijos stovykloje. Vaidinimo kūrėjos, Šiaulių Dramos teatro vyr. režisierė A. Ragauskaitė ir dailininkė Dalia Mataitienė, buvo išvykusios į buvusią Štuthofio koncentracijos stovyklą. Šios buvusios koncentracijos stovyklos muziejuje jos pamatė Balio Sruogos asmeninius daiktus, dokumentus, nuotraukas.

Praeitą vasarą Šiaulių Dramos teatras Vilniuje, Kaune, Panevėžyje ir Palangoje

parodė apie 160 vaidinimų. Klaipėdoje įvykusioje respublikos teatrų šventėje už Salomėjos Nėries poezijos vaidinimą "Kaip žydėjimas vyšnios..." trys vaidintojai ir režisierė A. Ragauskaitė laimėjo premijas.

Su Balio Sruogos vaidinimu "Pajūrio kurorte" šiauliečiai atstovavo respublikai visasąjunginėje šventėje. Čia laimėjo trečiąją premiją.

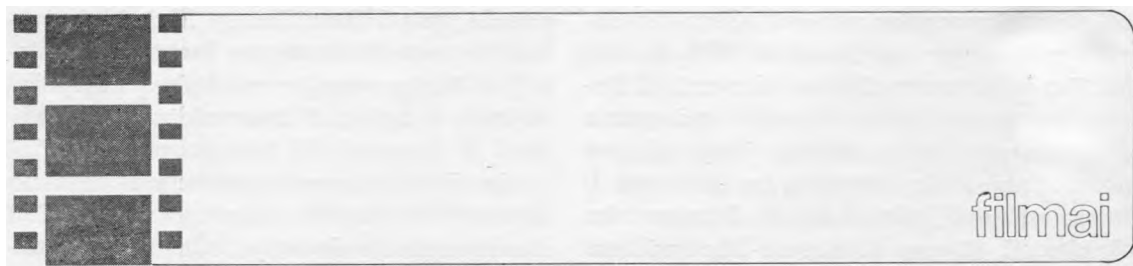
* Lietuvos respublikos žurnalai "Šluota", "Jaunimo gretos", "Genys" ir juos spausdinanti LKP CK leidyklos spaustuvė apdovanoti antrojo laipsnio pažymėjimais. Konkurse buvo išstatyta 130 žurnalų, leidžiamų centrinėse ir respublikinėse leidyklose. Taip pat konkurse dalyvavo 28 šalies spaustuvės.

"Tiesoje" nuogąstaujama, kad pustomo smėlio kopos užklos marias ir bepaliks tik lygumos. Per kelerius metus kopų smėlis nuslinko Baltijon keliolika metrų. Jei tokiu greičiu slinks, tai nedaug metų bereiks, kad kopų vaizdą bematytume tik paveiksluose. Jų slinkimą dar pagreitina būriai keliauninkų, kurie jas išminko ir net be vėjo pagreitina jų slinkimą. Kyla klausimas, ar nebūtų geriausia visai uždrausti vaikščioti po kopas? Leisti išvykas tik nužymėtu taku?

* Dzūkijoje, Leipalingio miestelyje, per septyniolika metų surinkta apie septyni tūkstančiai istorinių dalykų. Sakoma, kad tai viena didžiausių visuomeninių parodų Lietuvos respublikoje. Jai vadovauja mok. Algirdas Volungevičius. Muziejaus šeimininkai — moksleiviai kraštotyrininkai, kurie praeitą vasarą rado labai seną ūkininko statinį su senosios Lietuvos pinigais — šešiolika sidabrinių.

* Kauno mariose kasmet gausėja laivų ir laivelių, kurie Kauno apylinkėse vandens prižiūrėtojams sukelia daug rūpesčių. Pakrantėse daug be priežiūros paliktų valčių, kurias atradę vaikai leidžiasi į pavojingą gyvybei kelionę. Dažnai paaugliai įsigudrina atrakinti spyną arba numušti prirakinto laivo grandinę.

Kauno mariose prie medinių tiltelių šiemet buvo beveik 700 laivų. Dar 300 laivų buvo laikomi Nemune. Lietuvos respublikos

HENNESSY

Paskutinių poros metų laikotarpiu turėjome eilę filmų apie politinius nužudymus: Prancūzijos vadovo (The Day of the Jackal), JAV-bių (Executive Action), Rusijos (Russian Roulette). Hennessy įsiriškioja į tą eilę: čia filmo centrinis personažas Hennessy ryžtasi išsprogdinti britų parlamentą jo posėdžių atidarymo metu, taigi — išsprogdinti Westminster Abbey su karaliene ir su Canterbury arkivyskupu.

Čia užsimezga didžioji intriga. Jis išvyksta į Londoną ir sustoja pas savo pažįstamą našlę, su kurios vyru draugavosi. Našlė (Lee Remick) jam teikia prieglaudą, dar nežinodama jo tikslų. Slaptoji airių armija IRA sužino, kad Hen-

nessy nori susprogdinti parlamentą su karaliene. Jie jaučia, kad tai labai pakenktų jų prestižui pasaulio opinijoje ir nutaria žūt būt jį sustabdyti. Britų policija taip pat suseka jo tikslus. Scotland Yardo seklys (Richard Howard) parodo daug sumanumo, begaudydamas Hennessy, kuris žūsta, kulkai išsprogdinus dinamito gabalus, kuriais jis buvo apsijuosęs.

Filme stambus tikrovės įnašas — parlamento atidarymo iškilmų su karalienės kalba nu-filmavimas, pažymint, kad karalienė šio filmo susukime nedalyvauja, tik tikrovės filmo gabalas čia panaudojamas. Amerikiečiai kritikai šį filmą sutinka be entuziazmo, nes jame plačiau neatskleidžiama psichologinių užkulisių, gilesnių vidinių pergvenimų. Bet vis dėlto parinkti

upėse ir ežeruose šiemet nuskendo 33 žmonės, 19 buvo neblaivūs. Pasitaikė atvejų, kad laivai sudegė, ir juose buvę žmonės nukentėjo.

* Lietuviškus sūrius labai mėgsta rusai — jie parduodami Maskvoje ir Leningrade. Skaniausi sūriai yra "Nemuno", kurį gamina Gudžiūnų pieninė; "Šėtos"—gaminamas iš nugriebto pieno; sūris su kmynais gaminamas Kelmės pieninės; labai mėgstamas sūris "Liliputas" — gaminamas Jurbarko.

* Lietuvoje plečiama pieno gamyba. Kapsuko apylinkėje statoma viena naujoviškiausių šalyje įmonių, kurioje bus gaminamas dėžutinis pienas. Pagrindinius įrengimus daro švedai.

* Medinės arklio klumpės galima pamatyti Šilutės melioracinės statybos istorijos kambaryje. Nemuno ir Kuršmarių pakrančių gyventojai tokiomis klumpėmis apmaudavo gyvulius, kad jie neklimptų šlapiose ir durpingose užlajose.

IŠ SATYROS IR JUMORO ŽURNALO "ŠLUOTOS"

— Bepigu traktoriui, — galvojo arklys, — jį susidėvėjusį remontuoja, o mus veža į skerdyklą.

Melo trumpos kojos. Tačiau jį žmonės gerbia, nekreipdami dėmesio į šį fizinį trūkumą.

Degtinė — ne mergina. Tačiau ji ne vieną vaiką vedžioja už nosies.

— Dainuoja pusė šimto, o aš girdžiu jus vieną, Jonaiti.

Čia priėjo Kindziulis ir tarė:

— Todėl, kad jis vienas neturi klausos.

— Kodėl Petras taip dažnai laksto iš vienos darbovietės į kitą?

Čia priėjo Kindziulis ir tarė:

— Gydytojai jam patarė dažniau mankštintis.

patyrę britu aktoriai, išlaikomas tam tikras palankus neutralumas abiem pusėm: ir IRA, ir britams; parodomos šiurpios airių ir britų karių susidūrimo kautynės. Filmą pasidaro ne nuobodus, intriguojantis, žiūrovui išryškinęs Šiaurinės Airijos įvykius. Vaizduoja politinius įvykius, bet be politinio šališkumo ir aistrin-gumo. Pinami intriguojantieji nuotyčiai, kaip parlamento nario pagrobimas, nusigrimavimas juo, ir pateikimas į parlamento atidarymo posėdį. Filmą Amerikoje globoja American International. Režisierius — Don Sharp, scenarijus John Gay, panaudojant Richard Johnson veiklą. Žiūrovas nesijaučia sugaišęs laiką šį filmą stebėdamas.

THE MAN IN THE GLASS BOOTH

Filmas iš serijos, kur scenos dramos yra perkeliama į filmo ekranus. Šis filmas susuktas pagal to paties vardo dramą, parašytą Robert Shaw ir 1968 m. statytą Broadway'uje, o 1970 m. Goodman teatre Čikagoje. Tačiau dramos autorius Shaw neleido prie šio filmo jungti savo vardo, nes Edw. Anhalt scenarijus neatitiko jo minties, kai Anhaltas stiprokai pašalino dvilypumą centrinio filmo charakterio Arthur Goldman personažę. Ši asmenį čia vaidina stiprus aktorius Maximilian Schell. Pagal Shaw taip ir turėtų palikti neaišku, ar jis žydas Goldman, ar nacių pulk. Adolf Dorff. Ir filme šis klausimas nėra visiškai ryškus, bet vis dėlto daugiau duomenų jį laikyti žydu, pergyvenusiu sunkias dienas koncentracijos stovykloje, dabar psichiškai susimaišiusiu, reginti tai savo nužudytą nacių lagery tėvą, tai nacių pareigūną, besijaučiančiu ir save patį nacių pulkininku.

Goldmanas gyvena turtingai Niujorke. Aikštėn iškelti du milijonai dolerių, esančių jo nuosavybėje. Kapitalas jam nėra niekas, jis palieka pinigų aikštę be globos. Filmą tēkmėje stipriai atsiskleidžia kietas likimas nacių žudomų žydų, kurių buvo juk išnaikinta apie šešis milijonus, kartu su kai kuriais kitais. Primenamas visa to baisumas, kartu diskutuojant mirties stovyklas, Hitlerio kultą, sionizmą, krikščionių bažnyčios kaltę, užgriebiamas ir Vatikanas. Išsprunka vienas kitas vulgaresnis žodis, bet pornografijos nėra. Beveik visą filmą ant savo pečių išneša tas Goldman — Schell. Iš antrinių personažų — gana blankus dr. Alvarez (L. Cimino), teisėjas (Adler). Skamba intriguojančiai, kai filme ryškiai suminimas Lietuvos vardas, prisipažįstant Goldmano sekretoriui

Charlie Cohn (Lawrence Pressman), kad jis yra Lietuvos žydas. Apskritai, antriniai aktoriai kuo nors ypatingu nepasižymi.

Dramatiškos įtampos yra to Goldmano — pulk. Dorffo teismas. Izraelyje, kai jį pagrobia ir ten nugabena Izraelio agentai. Apskritai — filmas yra aukštesnio lygio už eilinius pramoginius. Žiūrovui duoda progos pagalvoti apie nacių brutalumą, naikinant žyrus, ir pamąstyti, kodėl Hollywoodas vis ryškina jau seniai sužlugusių nacių žiaurumus, užmiršdamas iškelti dabarties komunizmo gyvulišką brutalumą.

THE WIND AND THE LION

United Artists filmas, turintis istorinį pagrindą: Maroke 1904 m. vienos vietinių berberų grupės vadas Raisuli, kurį su atitinkamu orumu vaizduoja Sean Connery, pagrobia našlę Pedecaris, JAV pilietę. Eden Pedecaris (ją ryžtingai vaidina Candice Bergen) tos gaujos išgabenama su sūnumi ir dukterimi. Raisuli už jos paleidimą reikalauja iš amerikiečių tiek aukso ir ginklų, kad galėtų išlaisvinti kraštą iš vokiečių ir prancūzų, kurie dominuoja tos šalies sultoną. Tuo būdu filmas susidaro dvilypis. Iš vienos pusės tos Raisuli gaujos klajojimai, grumtynės po tyrus, iš kitos pusės — gyvenimas tuolaikinio prezidento Teodoro Roosevelt, kuris čia vaizduojamas kiek karikatūriškai, beskestas smulkmenose, bet ryžtingai pareikalaujantis: „Arba gyvos Pederacis galvos, arba negyvo Raisulio“. Roosevelt vaidmenį filme Brian Keith iš dalies atitinka tą prezidentą kaip išvaizda, taip ir vaidyba. Berberų vadas Raisuli save vadina liūtu, Rooseveltą vadina vėju; iš čia ir filmo pavadinimas.

Filme netrūksta šaudymų, raitelių gainiojimų po dykumas, gausu politinių intrigų. Pastatymas svyruoja tarp tikrovės ir pasakos. Gali patikt nuotykių mėgėjams, bet psichologinės tikrovės ieškantiems filmas bus nuobodokas. Moroko scenos buvo filmuotos Ispanijoje. Rooseveltas pasiunčia marinus, kurie pagrobtąją moterį ir išvaduoja.

Lietuviams bus įdomu, kad filmo scenarijų parašė ir jį režisavo Jonas Milius. Gaila, daugiau nieko apie jį nežinome, bet iš pavardės — lietuvis. Amerikiečių laikraščiai pažymi, kad tai dar jaunas žmogus, filmuose mėgstas akciją, kurios ir šiame filme daugiau negu dialogų. Milius yra parašęs ir prisidėjęs prie pastatymo eilės kitų filmų, kaip „Jeremiah Johnson“, „The Life and Times of Judge Bean“, „Evel Knievel“ ir „Magnum Force“.

Filmas suaugusiems. Vaikams netiktų dėl pasitaikančių žiauresnių scenų. Pvz. rodomas nupiautas liežuvis pasiuntinio, kuris atnešė blogas žinias.

THE SILENT STRANGER

Pasakiškų nuotykių pynė, kur filmo herojus (T. Anthony) gelbsti mirtinai sužeistą japoną, kuris jam duoda savotišką rytietiską vekselį, su kuriuo Japonijoje jis gali gauti didelę pinigų sumą. Filmą herojus vyksta į Japoniją. Ten jis, žinoma, susiduria su daugybe pavojų. Gru-miasi, kaunasi, šaudosi, nuveikdamas būrius japonų, pats pakliudamas jų nelaisvėn ir vėl išsilaivindamas, prarasdamas tą "vekselį" ir vėl atgaudamas. Jis mažai kalba, bet daug veikia, užtat jis tampa "tylus svetimasis" Japonijoje. Sužeistas, išmurdytas po upes ir purvus, vis dėlto išeina laimėtoju.

Vaikams, mėgstantiems pasakiškus nuotykius, filmas gali būti ir įdomus. Suaugusiam — tuščias ir lėkštas. Gerai bent, kad nėra blevyz-gų ir palaidumų.

SINGING IN THE RAIN

Švarus be vulgarumų filmas su Gene Kelly, Debbie Reynolds, Donald O'Connor, Jean Hagen. Režisūra G. Kelly ir St. Donen.

Filmas iš to meto, kai baigėsi tyliųjų filmų laikotarpis ir prasidėjo garsiniai filmai. Tyliųjų filmų žvaigždė pasirodo neįstengia naujos rūšies filmuose nei dainuoti, nei kalbėti, bet ji reikalinga reklaminiam filmo pasisėkimui. Nusprendžiama, net jai nežinant, jos balso į filmą neįrašyti, o įvesti garsą kitos, kuri kalbės ir dainuos už kulisų, kai filmuojamoji žvaigždė tik žiobčios. Tačiau ta žvaigždė ambicinga. Ji patvarko, kad būtų garsinamas jos įkalbėtas ir įdainuotas filmas. Elgiasi arogantiškai filmų direktoriaus kambaryje.

Vadovybė, pasiryžusi palaužti jos kaprizus, nutaria duoti gerą pamoką: paleidžia ją į sceną neva dainuoti, bet jos balso neleidžia per garsintuvą, o perduoda kitos — už uždangos. Tik, tai žvaigždei įsismaginus, atkelia uždangą, ir visi pamato, kas iš tikrųjų dainuoja. . .

Filme yra humoro, smagių baletų, gerų dainų, kaip "Make them laugh". (O'Connor), "My Lucky Star", "Good Morning". Filmą gyvas, nenuobodus.

SMILE

Filmo pagrindu — mergaičių grožio konkursas, su jų talentų varžybomis. Filmą gyvas nuolat besikeičiančių vaizdų mozaika. Tai Mi-

chael Ritchie režisuota ir pastatyta ekrano komedija, vaizduojanti metinį grožio konkursą Santa Rosa, Calif. Filmą buvo demonstruotas Niujorko filmų festivalyje. Bando išryškinti optimizmą ir tokio pramoginio džiaugsmo ieškojimą.

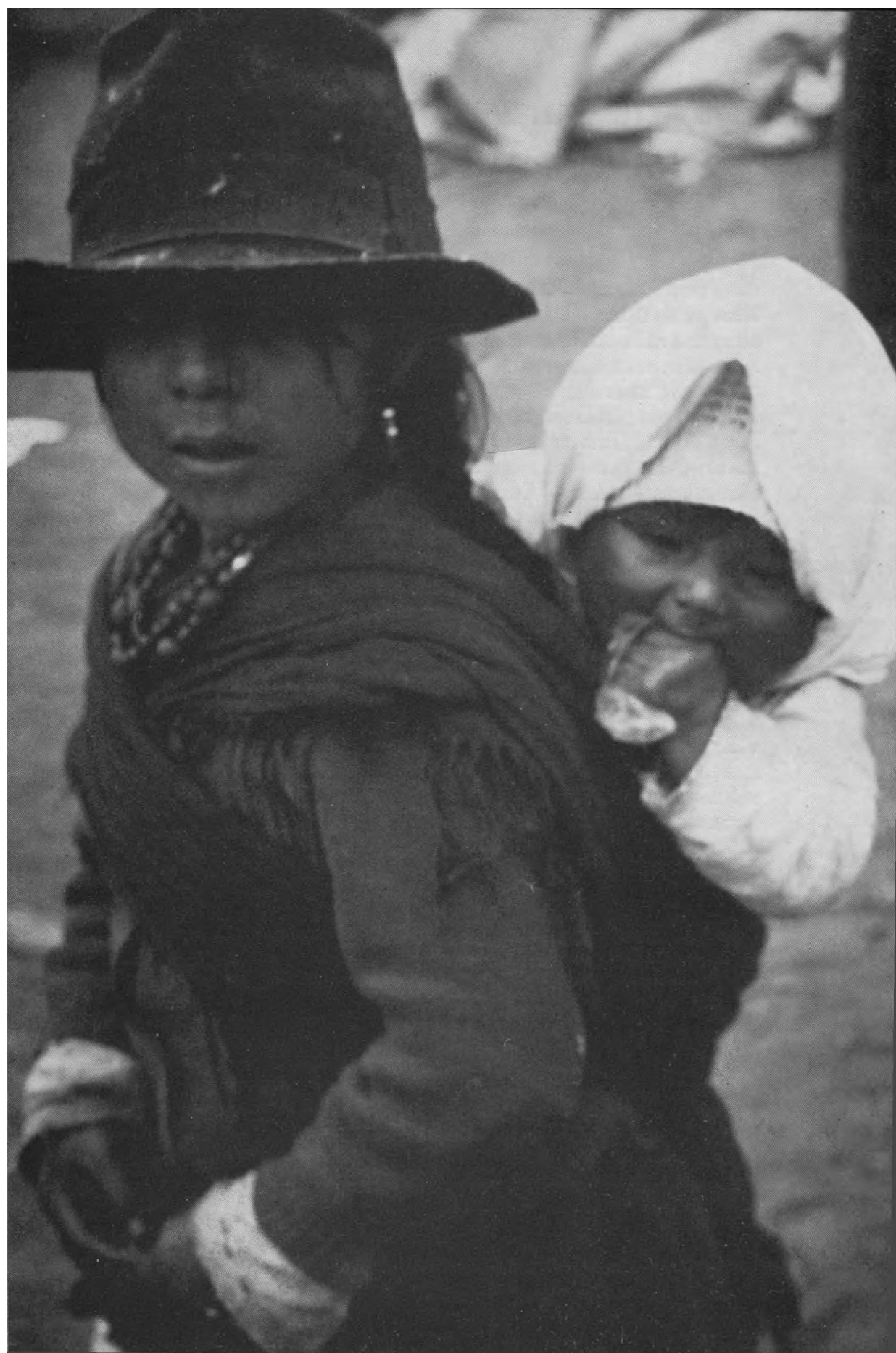
Filmas apima keturių dienų laikotarpį, atliekant grožio konkurso varžybas, dalyvaujant keliolikmetėms. Vyriausią varžybų teisėją vaizduoja Bruce Dern. Šis filmo personažas palaipsniui suvokia, kad jo visas ligšiolinis pasaulis griūva: jo sūnus areštuojamas už slaptą bepersirengiančių mergaičių nuotraukų ėmimą, jo geriausias draugas tampa alkoholiku ir nušau-na žmoną, kurios visas gyvenimas skirtas toms grožio varžyboms, o jo fraternalinė organizacija ima ardyti tas varžybas. Jis ima pajusti, kad jo gyvenimo filosofija tuščia, kaip ir tas pats varžybų vyksmas. Nors filme vengiama pornografijos, bet nekuklumo yra gana apščiui. Filmą gal nieko labai nepapiktins, bet filmų vertintojai jį laiko moraliai turinčiu priekaištų visokio amžiaus žiūrovams.

REPORT TO THE COMMISSIONER

Labiausiai perkamų knygų sąrašąn patekęs to paties pavadinimo James Mills romanas čia paverčiamas filmu, užtrunkančiu 112 minučių. Jį režisavo Milton Katselas. Tai pavaizdavimas Niujorko policijos departamento investigacijos, tiriant, kaip ir kodėl naujai priimtas policininkas nužudė policijos žvalgyboje tarnaujančią moterį. Skriptą filmui paruošė Abby Mann ir Ernest Tidyman. Filmą tikrai intriguojantis, ir žiūrovas jį seka su dėmesiu. Ypač dėmesį patraukia pagrindiniai charakteriai: naujokas detektyvas Bo Lockley (Michael Moriarty), policijos žvalgybos narė Patty Butler (Susan Blakely) ir patyręs policijos tarnautojas Crunch Blackstone (Yaphet Kotto).

Intriga sustiprėja, kai policijos žvalgė nueina tariamai gyventi su narkotikų skleidėju, kuris vėliau ją užpuola, norėdamas išnaudoti. Tuo momentu juos suradęs naujasis detektyvas stengiasi ją ginti ir, bešaudamas užpuolėją, nu-kauna žvalgę. Prasideda įtemptas užpuolėjo gaudymas. Intriguojantis jų abiejų keistas susibėgimas keltuve, kur jie, atkišę į vienas kitą revolverius, didelį įtampoj ieško kokios išeities. Baigiasi užpuolėjo pralaimėjimu. Tačiau filmas išryškina ir policijos tarnautojų savimeilę, beieškant, svarbiausia, savo laimėjimų kar-jeroje. Filmą suaugusiems.

Juozas Prunskis

1975 METŲ „LAIŠKŲ LIETUVIAMS” TURINYS

ĮVAIRŪS STRAIPSNIAI

ŠVENTIEJI METAI — A. Rubikas	2
HILAIRE BELLOC — J. Venckus, S.J.....	4
JĖZUITAI NEPRIKLAUSOMOJE LIETUVOJE —B. Krištanavičius, S.J. 7, 51, 84,	121
KAIP IR KODĖL ŽMOGUS PASIGERIA — Dr. I. S.....	14
KETVIRTIS ŠIMTMEČIO — Juozas Vaišnys, S.J.....	39
SVEIKINIMAI SIDABRINIO JUBILIEJAUS PROGA	43
PORA MINČIŲ, ŠVENČIANT VASARIO 16-TĄJĄ — Jonas Miškinis	44
PIRMOJI MOTERIS — BAŽNYČIOS DAKTARĖ — Alfonsas Grauslys . . 45, 80,152	
MOTERS KUNIGYSTĖ — A. Rubikas	47
T. RUPERT MAYER, S.J. — J. Venckus	58
“LAIŠKŲ LIETUVIAMS” SIDABRINĖ DIENA — Nijolė Jankutė	75
ATGAILA — A. Rubikas	76
Į ANTRĄJĮ ŠIMTMEČIO KETVIRTĮ — Redakcija	108
GYVENTI IR JAUSTI SU BAŽNYČIA — Sės. M. Margarita	111
VYSK. M. VALANČIUS—KOVOTOJAS UŽ LIETUVOS TEISES	
— V. Liulevičius	112, 148, 186
VOLTERAS — J. Venckus, S.J.....	114
LAIMĘ ATRASI DUODAMAS — Danutė Augienė	155
BALTOSIOS GĖLELĖS PAVASARIS — A. Tyruolis	157
KARD. H. E. MANNING — J. Venckus, S.J.....	159
MIRTIS ATĖJO PER NUODĖMĘ — Aleksandras Kelmietis	161
NEGESINKITE DVASIOS — A. Rubikas	183
RELIGINE ATGAIVA ISTORINĖSE PROŠVAISTĖSE — J. Prunskis	192
JEAN JACQUES ROUSSEAU — J. Venckus, S.J.....	195
TREČIASIS PASAULIS — V. P. Zubas	200
VYSK. M. VALANČIAUS VEIKLOS AIDAI — Prel. Pr. M. Juras	219
SENATVĖ —TAI DAR NE KARSTAS — Juozas Prunskis	221
K. ADENAUERIS — VOKIETIJOS STEBUKLADARIS — J. Venckus, S.J. . .	225
SPALVOTO ŽMOGAUS DIEVAS — V. P. Zubas	231
M. K. ČIURLIONIS — Saulė Jautokaitė	255
GĖRIO SKLEIDIMO BŪDAI IR PRIEMONĖS — Alfonsas Grauslys	259
TŪKSTANTŲ MYLIŲ DVIRAČIU — Anicetas Tamošaitis, S.J. . . . 264, 301, 340,	371
TEILHARD DE CHARDIN, S.J. — J. Venckus, S.J.....	291
MINTYS APIE LIETUVĮ KUNIGĄ PRAEITYJE — P. Rabikauskas, S.J. 294,	328
ARKIV. PR. KAREVIČIUS — R. Dagilis	300
PASAULIS BUTŲ KITOKS — Aleksandras Kelmietis	305
PRISIKĖLIMO SIMBOLIS — Juozas Vaišnys, S.J.....	327
A. DE GASPERI — ITALIJOS PRIKĖLĖJAS — J. Venckus, S.J.....	333

ŽMOGAUS GYVENIMASS — Ivan Franko	335
DĖKUI JUMS! — Vytenis Statkus	336
SKAIDRIEJI PRAEITIES ŠVYTURIAI — Juozas Prunskis	338
DIDELIO ŽMOGAUS MAŽAS DIEVAS — Nina Gailiūnienė	363
PAUL CLAUDEL — J. Venckus, S.J.	366
JIS TURĖJO KRIKŠČIONIŠKĄ ŠIRDĮ — Alfonsas Grauslys	368
NUOSTABUS ATSITIKIMAI — Rokas Petkevičius	375

ŠEIMA

VYRUI APIE MOTERS PSICHOLOGIJĄ - Gyd. A. A.	24
INTROVERTAI IR EKSTRAVERTAI — Dr. A. P.	26
ŠEIMOS GYVENIMO NUOTRUPOS — T. M.	28
APIE VAIKŲ MELĄ — A. Protas	66
KAIP LENGVA SUARDYTI SEIMĄ — Kunigas X	124
PAVYDO LIGA — Nina Gailiūnienė	165
TĖVŲ DŽIAUGSMAS — N. Gražulienė	202
VAIKAI IR NAMU RUOŠA — A. Augustinavičiūtė	233
VYRAS IR MOTERIS ŠEIMOJE — J. Miškinis	237
KELIAI Į ŠEIMOS ĮPRASMINIMĄ — J. Miškinis	268
VAIKO APETITAS — Dr. S. Raciūtė	308
HARMONINGA SANTUOKA — Dijana St.	310
PATARIMAI VYRUI, MYLINČIAM ŽMONĄ — Iš čekų spaudos	346
KAI REIKĖS — IŠMOKSIU — J. S.	347
AR NĖRA RĄSTO NUOSAVOJE AKYJE? — D. Bindokienė	381

JAUNIMAS

KODĖL JIS TOKS? — A. Augustinavičiūtė	17
NEPARDUOKIME JAUNIMO BALSŲ — Viktoras Nakas	21
PAVASARIUI ATBUNDANT — Marija Eivaitė	128
ŽVILGSNIS Į DVIKALBISKUMO PSICHOLOGIJĄ — L. Mikulionis	205
DĖL KO MERGAITĖ LIKO VIENA? — E. V-nė	272
MEILĖS MATAS — A. Augustinavičiūtė	273

KNYGOS

RAMAUS POETIŠKUMO LYRIKA — Vytautas A. Jonynas	92
NAUJAS ISTORIJOJOS VADOVĖLIS X-AM SKYRIUI — Antanas Dundzila	135
POEZIJOS STEBUKLAS — R. Šilbajoris	210

TOS PAČIOS MOTINOS SŪNŪS — Eglė Juodvalkytė.....	233
NUGAIRINTOS ŠIRDYS — Nijolė Jankutė	275
AR GALIMA PABĖGTI NUO RAUDONOJO ARKLIO? — Nijolė Jankutė . .	311
PAPRASTO ŽMOGAUS PAPRASTAS GYVENIMAS — Danutė Bindokienė .	312
DVI KNYGOS — Nijolė Jankutė	348
PĖDOS MIRTIES ZONOJE — E.L.P.....	383

EILĖRAŠČIAI

DALIA	23
E. JUODVALKYTĖ ir V. ŠLAITAS	61
DANGUOLĖ SADŪNAITĖ	79
VILIJA VAKARYTĖ	132
ŠV. TERESĖ	158
ZENTA TENISONAITĖ	194
DANGUOLĖ SADŪNAITĖ	230
VLADAS ŠLAITAS	299
ADA KARVELYTĖ	332
N. JANKUTĖ ir Z. TENISONAITĖ	380
TĖVYNEJE	29, 64, 95, 137, 172, 207, 242, 281, 314, 350, 387
KALBA	33, 62, 97, 133, 170, 211, 240, 279, 319, 353, 385
FILMAI	35, 67, 100, 139, 175, 213, 250, 283, 321, 355, 390
ATGARSIAI	69, 102, 177, 216, 285
TRUMPAI IŠ VISUR — įvairiuose numeriuose yra trumpų žinučių iš katalikiškojo pasaulio.	

“LAIŠKAI LIETUVIAMS” — Tėvų Jėzuitų leidžiamas religinės ir tautinės kultūros mėnesinis žurnalas. Redaguoja Juozas Vaišnys, S.J. Adresas: 2345 W. 56th Street, Chicago, Ill. 60636. Tel. 737-8400.

“LAIŠKŲ LIETUVIAMS” KONKURSAS

Šio mėnesio 31 d. jau baigiasi “Laiškų Lietuviams” straipsnio konkursas. Plačiau apie konkursą paaiškinta praėjusiame numeryje. Jau yra sudaryta konkurso vertinimo komisija: Danutė Bindokienė, Aleksandra Likanderienė, Vytautas Kasniūnas, Nijolė Užubalienė ir Gediminas Vakis.

Kiekvienas konkurso dalyvis gali rašyti net po kelias temas ir laimėti kelias premijas. Laimėtojams premijos bus įteiktos “Laiškų Lietuviams” koncerte 1976 m. vasario mėn. 22 d., sekmadienį, Jaunimo Centre. Koncerto programą atliks Jaunimo Centro choras “Audra”, Jaunimo Centro studentų tautinių šokių ansamblis ir tautinių šokių grupė “Žilvitis”.

ATSIŪSTA PAMINĖTI

Dr. Antanas Kučas. LITHUANIANS IN AMERICA. Autoriaus veikalo apie lietuvių gyvenimą ir veiklą Amerikoje vertimas. Išvertė Juozas Boley. įžangą parašė dr. Clarence C. Walton. Išleido Lietuvių Enciklopedija. Kieti viršeliai, 350 psl., kaina 6 dol. Aplankas — Pauliaus Jurkaus.

ANGLŲ NOVELĖ. Anglų rašytojų novelių antologija. Sudarė Povilas Gaučys. Spausdinta Argentinoje. Tai didžiulė 460 psl. knyga, kurioje surinktos ir išverstos 22 anglų rašytojų įdomesnės novelės: Charles Dickens, Oscar Wilde, Rudyard Kipling, G. K. Chesterton, W. Somerset Maugham ir kt. Autorius taip pat yra paruošęs spaudai ispanų, amerikiečių ir portugalų novelių rinkinius bei kelis kitus veikalus.

LITHUANUS, 1975, Vol. 21, No. 3. Metinė prenumerata — 8 dol. Adresas: 6621 S. Troy, Chicago, Ill. 60629.

Filatelistų draugijos “LIETUVA” biuletėnis, nr. 4(166). Nenariams metinė prenumerata — 5 dol. Adresas: 3450 W. 62nd St., Chicago, Ill. 60629.

DĖKOJAME “LAIŠKŲ LIETUVIAMS” RĖMĖJAMS

50 dol. aukojo Aldona Mažeikienė savo motinos Onos Petkienės atminimui.

20 dol. aukojo Jadvygos Prapuolenienės atminimui: J. B. Skorubskai, A.M. Markeliai ir G.B. Biskiai.

8 dol. aukojo Ir. Borgogni.

Po 4 dol. aukojo: O. Ščiukaitė, L. Stašaitis, T. Gleveckienė, J. Karalius, M. Mackienė, H. Bagdonienė, J. Kijauskas, V. Kupcikevičius, Iz. Norušienė, J. Takulinskas, I. Labanauskas, D. Surantienė, E. Baltrušaitienė, P. Karosas, Z. Juknevičienė.

Po 3 dol. aukojo: A. Venckus, M. Rudaitienė, V. Bilevičius.

Po 2 dol. aukojo: J. Rejeris, K. Linkus, F. Kurgonienė, G. Miglinienė.

LAIŠKAI LIETUVIAMS — Tėvų Jėzuitų leidžiamas religinės ir tautinės kultūros žurnalas. Redaktorius — Juozas Vaišnys, S.J. Redakcijos nariai: Danutė Bindokienė, Marija Eivaitė, Algirdas Grigaitis, Vytautas Kasniūnas, Algirdas Kurauskas, Nijolė Užubalienė. Administracija: Petras Kleintotas, S.J., ir Aleksandra Likanderienė. Viršelis — Algirdo Kurausko. Skyrių vinjetės — Jūratės Eidukaitės. Adresas: 2345 W. 56th Street, Chicago, Ill. 60636. Telef. — 737-8400. Spaustuvė — Immaculata Press, Putnam, Conn. 06260. Metinė prenumerata — 6 dol., atskiras numeris — 60 centų.